

CHKD MAY 23 1966

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. 8
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIENTYBĖ

1886 - 80th ANNIVERSARY YEAR - 1966

80 M. 14 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1966 M. GEGUŽES (MAY) 5 D.

Telefonas:
Applegate 7-7257

KAINA 20 C.

KAI MOTERIS YRA BANKININKĖ - nepamirštamoms nei motinos, nei jaunoji karta - būsimieji taupytojai. Vežimėliams su vaikučiais pasistatyti vieta parūpinama nemokamai. Tai dar vienas patarnavimas, kuris vyrams bankininkams nė į galvą neatėjo. Nuotraukoje (dešinėje) Ona Češėdiniė aptarnauja vieną savo taupytojų Liberty Federal Savings and Loan Association skyriuje prie Stenton Avenue ir Duval Street, Philadelphiaje. (Plačiau - 3, 8, 9 ir 10 psl.)

Lietuviškoje Chicagoje

* TEODORAS KUČINSKAS, ilgametis Vienybės skaitytojas ir rėmėjas, mirė balandžio 28 d. sulaukęs 82 m. amžiaus. Palaidotas gegužės 2 d. Lietuvių Tautinėse Kapinėse. Vėlonis anksčiau buvo geras kalbėtojas, įvairių organizacijų veikėjas, kelių knygelių autorius.

* KĘSTUTIS KIRVAITIS yra pakviestas profesoriumi-asistentu į Illinois universiteto skyrių Chicagoje nuo sekančių mokslo metų pradžios.

* VILNIAUS VYTAUTO Didžiojo gimnazijos 50 metų sukakties minėjimas yra rengiamas gegužės 28-29 dienomis Jaunimo Centre.

* EDVARDAS ŠULAITIS yra įgallotas atstovauti Argentinos Lietuvių Balsa Šiaurės Amerikoje. Pas jį (1320 So. 48th Ct., Cicero, Ill.) galima užsiprenumeruoti A. L. B., kuris yra seniausias lietuvių laikraštis P. Amerikoje. A. L. B. leidėjas P. Ožinskas E. Šulaitį įgallioja atstovauti tą laikraštį Pasaulio Lietuvių Jaunimo kongrese Chicagoje.

* PREL. IGNAS ALBAVIČIUS, buvęs šv. Antano parap. Ciceroje klebonas, gegužės pradžioje išvyko kelionoms savaltėms į Romą bei kitus Europos miestus. Jis norėjo važiuoti ir į komunistinę Lenkiją, tačiau negavo vizos.

* LIETUVIŲ STUDENTŲ Sąjungos studijų dienose balandžio 23-24 dienomis Jaunimo Centre buvo gvildenamos lietuviškos spaudos problemos. Algis Rušinskas čia kalbėjo apie politinę spaudą, Žibutė Zaporackaitė -- kultūrinę, Uosis Juodvalkis -- apie Lituanus žurnalą. Diskusijose buvo diskutuojami Lituanus reikalai. Daugumas kalbėjusiųjų labai kritiškai pasisakė apie Lituanus, ypatingai apie jo turinį.

* KAZYS ALMĖNAS, 31 metų amžiaus literatas, gavo 1964 metų Lietuvių Rašytojų Draugijos premiją už savo dviejų dalių knygą "Upė į rytus, upė į šiaurę." Premiją paskyrė juri komisija (ją sudarė K. Bradūnas, Č. Grincevičius, P. Gaučys, A. Šešplaukis-Tyruolis, dr. K. Ambrozaitis) savo posėdyje balandžio 30 d. Chicagoje. 1965 m. premija buvo paskirta A. Jasmantui -- dr. A. Macelnai, K. Almenas šiuo metu studijuoja Lenkijoje. Premijų dydis -- 500 dol.

* LOREN LESKIS ir Timothy Matulėnas, Chicagos šiaurinio priemiesčio -- Waukegano lietuvių kilmės gyventojai, yra pakviesti pabroliais Pat Nugent ir prez. Johnsono dukros Luci vestuvėms.

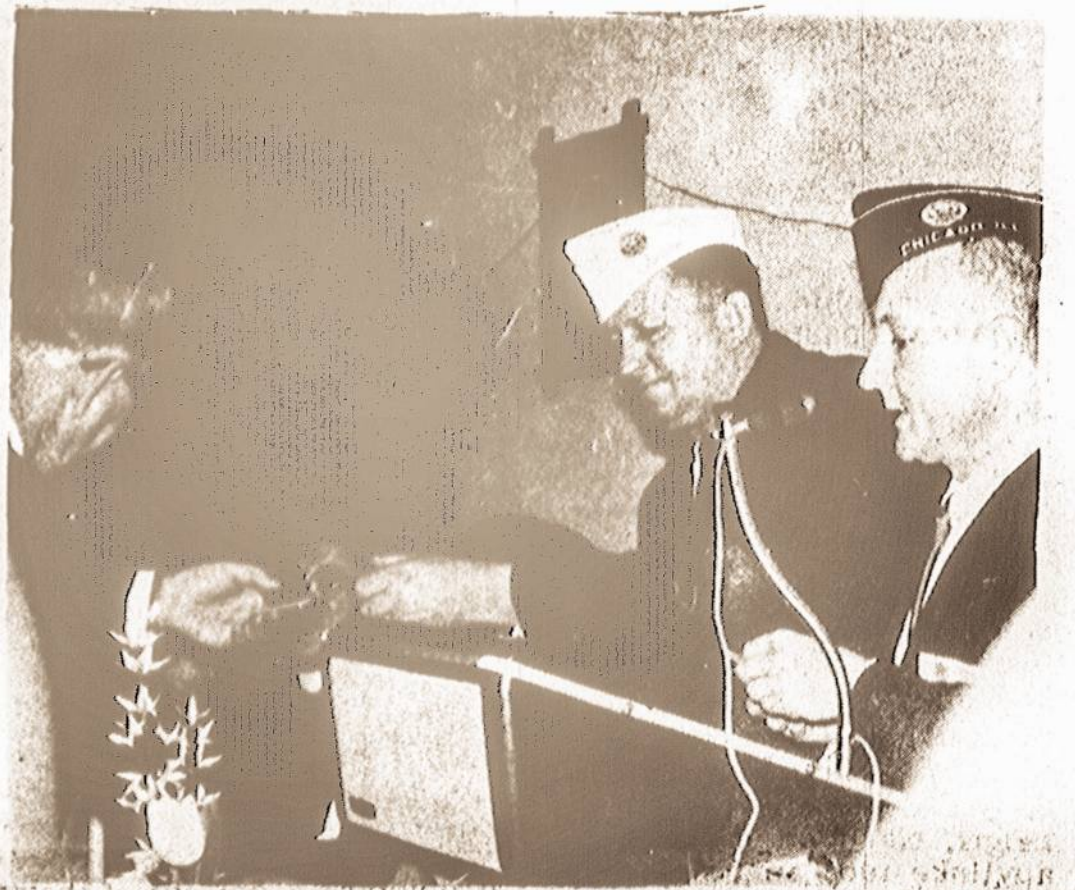
Lojalumo paradas

Chicagos vidurmiestyje -- State gatve balandžio 30 d. vyko taip vadinamas Lojalumo paradas, kurio tema šiemet buvo prezidento Johnsono politikos Vietname parėmimas. Šiame parade dalyvavo apie 10 tautinių grupių, karinių vienetų, karo veteranų organizacijos, mokyklų orkestrai ir kt. Paradas buvo kuklus ir nepalikęs geresnį įspūdį. Atrodė, kad viskas atlikta skubotai, be pasirušimo.

Čia buvo ir lietuvių grupelė, gal kokia 50 asmenų, kurie nešė kelis didelius plakatus ir vėliavas ar tik šiaip sau žygiavo. Lietuvių kolonoje buvo daugumoje senyvi žmonės, labai trūko jaunimo. Žinant, kad šiemet yra Jaunimo metai, kažkaip sunku buvo suprasti, kur tuo laiku lietuvių jaunimas buvo. Kitoks vaizdas matėsi ukrainiečių grupėje, kurioje žygiavo apie 150 jaunimo.

KALBA ANTHONY YUKNIS, ilgametis Chicagos Don Varnas posto narys, šio posto surengtoje 20 m. sukaktuvinėje vakarienoje bal. 30 d.

DON VARNAS posto komandieris Adam Anderson ir jo padėjėjas Edward Pocius įteikia atžymėjimo ženklus posto nariams.

E. Šulaičio nuotraukos

Don Varnas posto sukaktuvinis pobuvis

Amerikos Legijono Don Varnas postas 20 metų gyvavimo sukaktėiai paminėti balandžio 30 buvo surengęs banketą Lietuvos Vyčių salėje. Suėjo apie 200 legijonierių ir svečių.

Be vakarienės buvo ir programa, kurią pravedė Stan Kancewick -- Kancevičius. Amerikos himną sugiedojo sol. Alg. Brazis, vėliau sutraukęs ir lietuviškų dainų. Invokaciją skaitė kun. A. Zakaraskas. Kalbėtojų tarpe buvo Anthony Yuknis, Adam Anderson, Jean Pargauskas ir kiti.

Ilgesnį laiką poste išbuvėms nariams įteikti žen-

klai ir kortelės. Juos gavo apie 40 asmenų.

Šią gražią pramogą surengė komitetas, kuriam vadovavo Adam Anderson, Edvard Pocius ir Adolph Gabriel su savo talkininkais.

* DR. JONO BALIO knyga "Lietuvių liudies pasaulėjauta jau atspausdinta. Vėliavą išleido Pedagoginio Lituanistikos Institutas, kuriam dėstoma studija lietuvių tautos būdai pažinti.

* VINCO KRĖVĖS mokykla Philadelphijoje surengė Motinos Dienos minėjimą.

LIETUVIŲ GRUPĖ žygiuoja State gatve per Lojalumo paradą Chicagoje balandžio 30 dieną. Čia lietuviai nešė kelis didelius plakatus.

E. Šulaičio nuotrauka

MOTERŲ VIENYBĖS PAVASARIO BALIUS Šeštadienį, gegužės 21 d.

MASPETH LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBO SALEJE
69-63 GRAND AVENUE, MASPETH, N. Y.

BUS VAKARIENĖ, TURTINGAS BUFETAS, ĮVAIRENYBIŲ IR PROGRAMA.

Šokiams groja J. Thomas orkestras

PRADŽIA 8 VALANDA VAKARE

BILJETAS ASMENIUI \$5.00.

Tel. TAYlor 7-9842

T H E

Arlington

ONA IR JONAS
VALAIČIAI
Savininkai

Restaurant

385 Arlington Avenue, Brooklyn 8, N. Y.

Lietuvė tvarko vieną turtingiausių lietuvių bankų

Rašo JONAS VALAITIS

J Amerikos pirmąją sostinę -- Philadelphia, Pennsylvaniaje, lietuviai pradėjo keliauti prieš šimtą metų. Vyko dėlto, kad ten buvo naujai atvykstantiems duonos kėsnis, o kaip šiandien matom, kai kuriems lietuviams jau yra ir prie duonos. Toj valstybėj gimė ir Vieniybė, Plymouth miestely, gimė ir susivienijimai, arti -- New Philadelphia, Shenandoah, visada mėrais buvo lietuviai.

Tiek Vieniybė, tiek susivienijimai šiais metais mini jau 80 m., o turtingiausia lietuvių valdoma įstaiga Liberty Federal Savings and Loan Association balandžio 20 d., paminėjo savo 65 m. sukaktį su 65 milijonais dolerių.

Be prezidento Kazio Čeledino, apie kurį daug spauda rašė, rašo ir dar rašys. Pastebėtina, kad Ona Čeledinienė, tos milijoninės įstaigos viceprezidentė yra viena veikliausių moterų bankininkų vyrų pasaulyje!

Ji vadovauja naujausiam ir moderniausiajam skyriui prie Stenton Ave. ir Duval St. Ir kaip nevadovaus! Jos iniciatyva šis skyrius suplanuotas, pastatytas ir tvarkomas pačiais moderniaisiais metodais, kokie tik pasauly žinomi bankinei sistemai, įskaitant ir tinkamą šviesą, oro valytojus ir patalpos nuotakas. Ši Philadelphiajos apylinkė gražiai naujojo banko aptarnaujama jau aštuntą metų. Bankas rūpinasi, kad šių dienų jaunimas pradėtų daugiau taupyti ir kad tėvai tą jaunimą skatintų tai daryti -- mokslui stiekti ir jį baigti. Nenuostabu, kad į šią apylinkę tuoj atsukubėjo skyrių įsteigti ir trys kiti bankai; jie pastebėjo, kad Onos Čeledinienės vadovaujamas bankas taip sėkmingai klesti ir auga, ne dienomis, o valandomis! Kur rasi, kad motina gali lankyti banką, o jos kūdikis su vežimėliu turi specialią "baby couch park-

ONOS ČELEDINIENĖS iniciatyva įsteigtasis Liberty Federal Savings and Loan Association skyrius Philadelphiaje, Stenton Ave. ir Duval St. Vietos lietuviai ypač kviečiami taupyti šiame banke, kuris lengvai pasiekiamas iš visų miesto rajonų.

ing service"... Čeledinienė tai suprato, kas neatėjo vyrams į galvą... Mat, moteriška galva suprato moterų problemas, dėl to Liberty Federal ir glėboja moterų ir jaunimo pinigus ir su jais kartu auga. Tuo nesibaigia, banko patarnavimas, jis turi ir salę, kurioj vyksta meno parodos ir draugijos gali susirinkti posėdžių, Community Friendship kambarys pernai

25 grupėms davė progos susirinkti virš 6,000 asmenų kas mėnesį, bent kartą per mėnesį ir dažniau. Šis sumanymas tapo toks populiarus, kad skyrius pastatė ir dar vieną, jau didesnį kambarį bent 65 asmenims. Naujasis kambarys yra 1625 E. Wadsworth Ave. Tuose kambariuose atsispindi ir Čeledinienės vidaus namų apstatymo meno sumanymas ir me-

niški gabumai sudaryti pačias jaukiausias sąlygas visiems atsilankantiems. Ir salėse yra architektams bei namų puošėjams kuo pasi-džiaugti, nes Čeledinienė jose nustatė ir pilnoj formoj išlaiko tam tikrą stilių, autentiškų baldų ir prie jų pritaikytų dekoracijų reprodukcijas išlaiko iki taško tikslumo.

Norintieji salėmis naudo-

tis nemokamai gali telefonuoti Mrs. Josephine Collier, parengimų registratorei, telefonu LI 8-3900.

Ona Čeledinienė bankinėj tarnyboj jau buvo 12 metų prieš ištekdama. Ji šiame broliškos meilės mieste yra viena moterų daugiausia raginanti moteris eiti į bankinę sritį. Daug paklausė ir yra gerai prasisiekusį.

Paklaustas, jos vyras adv. Kazys Čeledinas, (to banko prezidentas), kaip jis žiūri į tokią savo žmonos entuziastingą bankinę karjerą, atsako, kad visada juodu vienas kitam talkinę ir pasigelbėję ir labai sutarę. Visada vienas kito susidomėjimais ir laimėjimais dalijęsi ir džiaugęsi. Bankiniai reikalai netrūkdė šeimos. Čeledinai turi dvi dukteris ir sūnų. Duktė Rūta -- Mrs. Charles Kerber, baigusi Rosemont kolegiją ir turi 4 vaikučius. Ji motiną paskatino banke pradėti meno, parodas, kurias taip puikiai išpopuliarino visa šeima ir banko personalas.

Antra duktė -- Carol Ann -- Mrs. John Alcorn, yra Chestnut Hill kolegijos auklėtinė. Ji turi tris vaikučius, ir Philadelphiajos katalikų vyskupijos aukštesniosiose mokyklose dėsto labai retą dalyką muzikoj -- harpą, kurią retai kas šiandien Amerikoj studijuoja. Sūnus Charles baigė Vilanova universitetą ir dabar mokosi Georgia universitete, ruošdamasis Amerikos laivynui būti ūkio vedėju.

Čeledinai gyvena puikiuose dideliuose namuose -- 6830 N. Broad St.; pilni energijos, gelbsti visiems visuomeninėj veikloj.

Jų vadovaujamosios bankinės įstaigos yra 202 N. Broad St. ir Stenton Ave. ir Duval St. Bankinis aptarnavimas vyksta nuo 9:30 ryto iki 4 p. p., o penktadieniais, kada bankai ypatingai turi daug

Tęsiama 4 psl.

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN banko skyrius (Stenton ir Duval St.) (domiomis meno parodomis nuolat puošiamas gražiais dailininkų originaliais paveikslais. Ona Čeledinienė, Liberty banko egz. viceprezidentė (kairėje) tartasi su Philadelphiajos žinoma dailininke apie banke atidaromą parodą.

ADV. CHARLES CHELEDEN, Liberty Federal Savings and Loan Association prezidentas. Ateinančiais metais sueis 50 metų, kai adv. Cheleden dirba šiame banke.

«S. Narkėliūnaitės nuotrauka

ELENA VAINIŪNIENĖ, Liberty Federal Savings and Loan Association Iždininkė, įteikia City Revenue Komisijonieriui Morton E. Rotman čekį už \$1,314,903.92 apmokant mokesčius už nuosavybes, kurioms bankas yra suteikęs paskolas. Elena Vainiūniene šiame banke tarnauja jau virš 20 metų.

Lietuvė tvarko vieną turtingiausių lietuvių bankų

Atkelta iš 3 psl.

darbo; klįjėtų patogumui at-dari iki 8 val. vakaro. Jei kas sąskaitą atidaro iki mėnesio 15-tosios, dividendus gauna nuo pirmosios mėn. dienos, reiškia nuošimtį gauna už 15 dienų nemokamai. Sistematingai taupan-tieji, taip vadinama Bonus Savings Account gauna net iki 5%.

PO 25 CENTUS ĮSTOJIMO IR PO \$1.00 PER MĖNESĮ

Pirmieji lietuvių taupyda-vo pinigus kojnėse, batuose, matracuose, padalkose, skardinėse, kaminuose, pečiuose, palėpėse. Kiek pin-gio taip dingo arba sudegė! O taip sunkiai juos taupė, net atitraukdami nuo burnos kar-tais paskutinį kąsnį. Kiti dė-davo pinigus pas savo krau-tuvininkus, pas agentus, kle-bonus, net nepaimdami raš-tello, kiek kam duodavo. O jei gaudavo raštelį, nežinojo nei kas jame parašyta. Būdavo, kad ant tokio raštelio parašy-davo, kad dar žmogus tiek ir tiek pinigų yra skolingas. Kiti visai užginčydavo, kad priėmė pinigus, kiti dar ge-riau...visai pranykdavo. Tų išgyventųjų verčiami, kil-

nesni Philadelphia Lietuvos suorganizavo Pirmąją Lietu-vių Paskolos ir Statybos Bendrovę. Tikslas -- ne pel-nas, bet savitarpė pagalba.

1890-1901 m. Amerikoje buvo nedarbas, sunkmetis. Bet jis buvo ir visam pasau-ly. Tais metais dauglausia ir lietuvių į Ameriką atvyko. Prisimenu, ir mano tėvas pasakodavo, kad aple tuos metus jis į Bostoną atvyko ir ten buvo sunku darbų gau-ti. Lietuviai keliaudavo iš miesto į miestą ieškodami pragyvenimo šaltinio. Phila-delphijs tu laikotarpiu at-sirado lietuvis -- Antanas Jocius. Kad jį žmonės įver-tintų, pasivadino kunigaikščiu Menščikov. Ar jis buvo ku-nigaikštis, ar ne -- nepatir-ta, bet jo užsimojimai buvo kunigaikštiški. Jis įsteigė laivakorčių, draudimo, na-mams pirkti, parduoti, agen-tūrą su visoklaustais kito-kiais patarimų ir pagalbos biurais. Įsteigė ir spaustu-vėlę bei knygynėlių. Sugebėjo taikytis visokiausioms aplin-kybėms ir patarnavimams. Net klebonai pradėjo patarti eiti pas Jocių patarimų ie-škoti. Jociaus biznis dar pakil-o.

1900 pabaigoj Jociaus su-manymu ir suorganizuota Pirmoji Lietuvių Paskolos ir Statybos Bendrovė. Pirmieji

6 pritarėjai sumokėjo po 25 c. įstojimo mokesčių ir po \$1. mėnesinių mokesčių ak-cijoms. Iš užsilykusių doku-mentų aiški, kad 1901 m. bal. 29 buvo jau 33 akcininkai su \$76. kapitalo. Bendrovė in-korporuota.

DARBO PRADININKAI STEIGĖ KITAS DRAUGIJAS

B-vės pirmąją v-bą sudarė Antanas Linauskas, pirm., Jonas Gudis, vicep., Kazys Unikas, sekr., Simas Arbačiauskas, ižd. Pirmieji di-rektoriai: J. Didvalis, J. Gu-diškis, Antanas Petkus, N. Čeledinas, Antanas Drožec-kis. Čarterį pasirašė: K. Unikas, Ant. Linauskas ir S. Arbačiauskas.

Tie ir kiti pirmieji veikė-jai buvo Philadelphia Lietu-vių rekorduoto darbo veikė-jai, kitų draugijų steigėjai, pirminkai ar vedėjai, kaip Lietuvių Tautinio Pašalpinio Klubo steigėjai.

Teofilius Dūdis savo laiku buvo žinomas kaip "lietuvių teisėjas." Jis buvo tos Pas-kolos įstaigos iždininkas. Tada lietuvių neidavo į vie-šajį valdžios teismą, kilus

Tęsiama 5 psl.

Nepaprastai pigios kainos

KELIONEI Į LIETUVĄ

ir kitas SOVIETŲ SĄJUNGOS dalis

KAINA TIK

\$518 į Vilnių ir atgal

(Nuo balandžio 1, 1966)

\$16.00 asmeniui už dieną - privatus kambarys su vonia (2 asmenys kambaryje).

RAŠYKITE arba SKAMBINKITE

COSMOS TRAVEL BUREAU

45 WEST 45th STREET
New York, N. Y. 10036
Telefonas: CI 5-7711

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW IR ADELE MAŽEIKAI
Savininkai

80-15 Jamaica Avenue, Woodhaven 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 9-3112

REPUBLIC LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 Union Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EV 7-2089

STANLEY WASIKONIS (dešinėje) prie sukaktuvinės lentos su draugu prisimena savo sukaktį. Jisai šiame banke yra išdirbęs 50 metų. Yra buvęs banko prezidentu, o dabar -- vienas jo viceprezidentų ir garbės direktorius.

LIETUVĖ TVARKO VIENĄ, TURTINGIAUSIŲ BANKŲ

Atkelta iš 4 psl.

nesusipratimams, nesantikas likviduodavo savo draugijų teisme. To teismo prokuroru buvo Jokūbas Matulis. Vienam dideliam lietuvių bankete Vyriausias miesto teisėjas savo kalboj pareiškė: "Kokia stebuklinga jūsų lietuvių tauta, tiek daug jūs šiam mieste yra, o negirdėjau jūs vienas kitą skundžiant, nei nemačiau teisme. Ar jūs tokie padorūs, kad niekad nusikalstate?" Tą lietuvių sutiko malonia šypsena: vieni, kad teisėjo žodžiai jiems patiko, kiti, kad teisėjas nežino, jog lietuvių savo problemas išsprendžia savo šeimoms tarpe...

Liberty Federal Savings & Loan Association prezidento adv. Kazio Čeledino tėvas Stanislovas Čeledinas iki savo mirties 1939 m. buvo veiklus lietuviškame darbe. Jis buvo daugelio draugijų organizatorius ir vienas pirmųjų biznierių. Per elę metų buvo batų krautuvės

savininku. Išleido sūnų Kazį advokatu, Joną daktaru, dukterys taip pat baigė aukštųjų mokslus.

Jurgis Pranckūnas taip pat buvo vienas pirmųjų b-vės darbuotojų. Jo šeima lietuviška, jo duktė Ona, Kazio Čeledino žmona, tos finansinės įstaigos budavotoja.

Abu Kazys ir Ona Čeledinai Lietuvos nematę, visą savo amžių dirba lietuviams, bet pragyventi sugeba iš kitataučių.

Dar apie pirmąsias lietuvių draugijas kalbant, paminėtini: Jurgis Lukoševičius kuris džiūkišku atkaklumu daug lietuviams dirbo, buvo įvairiose ir banko pareigose. Antanas Užumekis, laidotuvių Tautinės Svetainės pirmininku. Jo sūnus R. Užumekis pasekė tėvo pėdomis. Žinomas biznierių ir spaudos rėmėjas J. Kaniušis, Antanas Marcinkevičius ir daug daug kitų, man dar asmeniškai pažintų.

Kazys Čeledinas gimęs 1899 m. vasario 17 Philadel-

phijoj. Jis visą savo gyvenimą atidavė šiai finansinei įstaigai. Įstaiga pagelbėjo daugeliui lietuvių atsistoti ant kojų. Čeledinų motto, kad iš visos Amerikos lietuvių gali taupyti jų banke, nes šio banko atstumas yra tik iki artimiausios pašto dežutės. Tegul visų lietuvių turtas auga su šio banko augimu.

Tarpe penkiasdešimties tarnautojų, kurie dirba banko centre ir jo skyriuose šie yra lietuvių: J. Cesonis, St. Galvydis, Nelė Bik-Stadulytė, Leonora Kaulinis, Lucy Čeledin-Jurgaitis, Nina Petronis, Hedy Sarcewicz, Izabelė Preikšat, Zigmąs Jankauskas, Br. Vigelis. Be to, bankas naudoja ilgy metų patirtimi su juo dirbusių šių trijų vyrų, kurie dabar yra pusiau pensininkai ir banke dirba po keletą dienų per savaitę -- tai buvęs banko direktorius Gus Tunaitis, buv. valdybos narys Raymond Užumekas ir Sam Bach (Buividas).

Gus Tunaitis, kuris su banke yra išdirbęs arti 40 metų, buvo pagerbtas banko sukaktuviniame baliuje bal. mėn. Tada taip pat buvo pagerbtas ir Stanley Wasikonis, su banke išdirbęs 50 metų, ta proga jam suteikiant garbės direktoriaus vardą. Wasikonis yra buvęs banko prezidentu 1915-20 m. Jo sūnus Edward Wayne yra vienas direktorių ir biudžeto komisijos narys.

Sukaktuviniame banko rengime buvo pagerbta ir banko išdininkė Elena Vainiūnienė, su banke išdirbusi 20 metų. Vienu banko direktorių, kuris surištas su banko pradžia, yra Leonard Leone. Jisai yra vedęs Grušaitę, dukrą Adomo Grušo, kuris depresijos laikais pats savo pinigus šiame banke laikė ir kitus įtikino, kad jame savo pinigus laikyti.

Banko vadovybėje iš lietuvių dar yra Antanas Martin-Marcinkevičius, vienas viceprezidentų. Jo tėvas yra buvęs pirmutinis banko prezidentas, Jonas Matulis, dabartinis viceprezidentas, su banke taipgi giliai susijęs. Jo tėvas Jokūbas yra buvęs šio banko direktorium ir taipgi jo brolis Juozas.

NAUJI BANKO KLIJENTAI. Jiems paskirtos ir dovanos pagal įdedamos sumos dydį.

LUCY CHELEDIN-JURGAITIS, viena iš tarnautojų prie savo stalo.

ZIGMAS JANKAUSKAS prie sukaktuvinės banko lentos. Šiomet jisai švenčia 80 metų amžiaus sukaktį.

S. NARKĖLIŪNAITĖS NUOTRAUKOS

ST. GALVYDIS (viduryje) stebi, kaip Izabelė Preikšat išmoka klientui pinigus.

Ray's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIŪNAI

Įvairiausi amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N.Y.

Tel. Virginia 3-3544

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukstys in 1886, is published weekly (in June, July and August - bi-weekly), by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone APplegate 7-7257. Editor: Salomeja Narkelionaitė; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three week's notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

Mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Lietuvos jaunimas sakosi esąs veržlus, išsi-mokslinęs ir žinąs ko nori (reiškia — tautiniai susipratę?) Išėivijos jaunimas sakosi esąs dviejų kultūrų — veikiamas nutausti. Kina! šiuos metus, rodos, yra pavadinę zulkio, ar arklio me-tais, o mes — jaunimo. Be veržimosi į aukštuo-sius mokslus, jaunimas Lietuvoje, tarp kitų, turi Akademiniį meno ansamblių, kurį kasmet panaujina nauji nariai ir kuris per 25 metus pasižymėjęs koncertavo Lietuvoje ir Europoje, išskeldamas lie-tuvišką dainą ir šokius. Be veržimosi į aukštuo-sius mokslus, mūsų — išėivijos jaunimas savo tarpe, rodos, ir gražiai padainuoja ir pašoka, bet kitataučiams šiomet ryžosi, tarp kitko, pasirody-ti pasiryžimu surinkti du milijonu parašų po peti-cija JT, kuri, atrodo, ten terinkty archyvinės dulkes. Ar turėtų istorinio supratimo (ir patriotinės drąsos), tarytum senovės Romos gladijatori-ai (kurie į mirtį žengdavo, kaip mūsų jaunimas nutausti) pasikviesti iš Lietuvos kurį jaunimo meno ansamblių ir jam gladijatoriškai tarti: Mori-turi te salutant? (Mirtininkai tave sveikina!)

Kalmynai lenkai (kurie vis giriasi mus pada-rę, "europiečiais", apkrikštindami mūsų pagoniškus protėvius), pirmu šio sezono savo Batory laivo atplaukimu į Kanados Quebecą atplukdino amerikiečiams parodyti, vakariečių jaunimo įta-koje susidariusį, 30 asmenų lenkų "bitelsų" (Beatles) grupę — pakoncertuoti 30 dienų Ame-rikoje, nuo Bostono iki Buffalo. Pirmiau ameri-kiečiams jie jau yra parodę savo "mozūriškus" ir "silezietiškus" meno ansamblius bei Varšuvos simfoninį orkestrą. Vengrai buvo atsiuntę savo liaudies šokėjų grupę ir žymųjį styginį kvartetą. Rumunai prisiuntę savo šokėjų grupę. Neatsilikio net jugoslaviai ir bulgarai. Atsilikėliai — tėra Rytų Europai savo priklausomybę amžinai prie-saikaują lietuviai!

Visi kiti rytų europiečiai amerikiečiai mato ir girdi savo prasisiekusio jaunimo (ir ne jaunimo) meno ansamblius koncertų salėse, ar per Ed Sul-livano televiziją. Tik vieni amerikiečiai lietuviai gyvena meno Sibirą ir neturi teisių pasididžiuoti prieš amerikiečius savo tautiečiais, ar jais tarp-usavyje pasidžiaugti. Lietuviai gabūs vyrai, tik lėto mąstymo. Lenkai švenčia tūkstantmetį krikšto, mes dar prie 600 m. neprisivarėme. Vis atsiliekame. Kodėl? Atsiliekame ne tik nuo lenkiškų "mozūrių" (kurie mozūravimą gavo iš senovės jotvingių), bet net nuo "bitelsų." Ne jau mes, tikrovėje ne rytų europiečiai, bet rytų atsilikėliai?

Prof. Vardys savo dažnais straipsniais rim-tuose amerikiečių žurnaluose aflikinėja uždavinį, kurį turėjo uždėti 1955 metais Lietuvos atstovo Žadeikio suorganizuotas Lietuvos Laisvės komi-tetas. Kai buvo proga išleisti veikalą apie sovie-tinamą Pabaltijį, tai redaktorius, istorikas prof. Byrnes pareiškė, negalime leisti, nes nėra me-

Tęsiama 7 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

PRAKTIŠKI PATARIMAI TURISTAMS.

Kažkoks Petrauskas nuvyko į Sovietų Są-jungą, ten buvo areštuotas, nutelstas ir pa-sodintas. Iš tos istorijos mūsų tautinėje spaudoje daug kur skaltėme lyg ir sugestiją susilaikyti nuo kelionių į Sovietų Sąjungą. Patarimas iš esmės yra geras. Kas ramiai sėdi namie, tas tikrai nepatirs bėdų nena-mie. Dar toliau einant — sumažės tavo rū-pesčiai, jei rūpinsies tik savimi.

Turizmas yra sportas, jis visuose kraš-tuose reikalauja tam tikro ryžto, drąsos, veržlumo ir kitų dorybių. Kristupas Kolum-bas irgi buvo turistas.

Kiek žinoma, į Sovietų Sąjungą vykti nėra taip pavojinga, kaip atrasti Ameriką (Ame-rikos atradėjas, kaip žinoma, irgi buvo pa-sodintas į kalėjimą), tik reikia laikytis tam tikros tvarkos. Pats buvau nebuvau, bet vyks-tantiems turu šokių tokių patarimų.

Pirma — kas bent simboliškai dalyvavo ar bent iš per arti matė nacines žmonių žu-dynes, tam geriau likusią savo amželio dalį praleisti ramiai tūnojant ir nuo turistinių pa-gundų į Sovietus susilaikant. Visokios kitos nuodėmės Sovietuose gali būti ar atleidiama-mos ar primiršamos, bet ši, "smertel-noji", — ne.

Antra — anon pusėn vyksta kartais būna tiek geros širdies ir toki paslaugūs, kad prašomi ar apmokami įsipareigoja patar-nauti į ten negalintiems ar nenorintiems nu-vykti asmenims ir net įstaigoms. Jau ne viena turistinė istorija rodo, kad Sovietai tokių "turistų" nekenčia. Neatrodė, kad šią turistų rūši pakęstų ir kiti kraštai, ne tik Sovietai.

Trečia — nereikia pamiršti, kad, kaip kiekvienas žmogus ir kiekvienas kraštas, taip ir Sovietai pas save turi daug tokių da-lykių, kurių svetimiems nenori rodyti. Ir jie labai pyksta ant tokių turistų, kurie nori kuo daugiau pamatyti to, ko anie negėdžia ro-dyti.

Ketvirta — katinas nori būti glostomas, žmogus nori būti giriamas. Sovietai yra žmo-nės ir, aišku, nemėgsta būti glostomi prieš plauką, atseit, peklami.

Taip sklandžiai einant, galima ir uždai-nuoti (mata, kaip "kad aš našlittė", Ka-čanausko);

-- Mokėk, dukrele, mokėk, jaunuolėle, Mokėk, miela dukterėle, pasauly gyvent: Seno prasilenki, jauno paklausyk! -- Bus pagirta dukterėlė, kad ir našlittėlė.

MENAS VIZGINTI
NUKIRSTOMIS UODEGOMIS

Būtent — "VLIKas kviečia stiprinti ryšį su Lietuva", š. m. Dirva, Nr. 40. Po Cleve-lando rezoliucinio velksnių apsiskandalinimo tokia antraštė verčia ją perskaityti, pasi-trinti akis ir dar kartą su nuostaba skaityti.

Iš adatų skaldo vežimą?

Mūsų spauda, kaip Kanados Tėviškės Žiburiai anuosyk pastebėjo, įžengė gyventi "nuobodulio pasakos" amžių, nes stinga pasaulimo laik-raštininkų. Vyrauja bėdos ra-šėivos, kurie, kaip prof. Ko-lupaila sykį nusiskundė, dažnai yra kanapių Pilypiais su-dirbti šviežesnė ar kritiško pasvarstymo minti, vieton sukurti kūrybingesnę savą. Tokių būdu, Amerikos liru-viai tegul nesitiki, kad Vienybės 80 metų, o Draugo ir Dirvos 50 metų jubiliejai bus tinkamomis studijomis pažy-mėti, kaip nebuvo atžymėta rėksmingųjų Naujienų, ar iš trijų laikraščių sudaryto Darbininko.

Trumpa Aidų žurnale pa-stabėlė apie Vienybės 80 metų jubiliejų ryškiai pabrė-žia daugelio mūsų spaudos bendradarbių ligą — rūpes-tingo dėmesio stoka, be kurio joks rimtas dalykas rimtai nesvarstomas. Sako, dabar-tinės Vienybės "dvaslos reišėkėjais" esą "labai įvai-raus sąstato: nuo socialde-mokratų per tautininkus ligi krikščionių demokratų."

Klausia: Koks bendras var-diklis ši įvairų sąstata su-vienijo? Atsako: "Tas ben-dras vardiklis nėra aiškus." Gal neaiškus Aidų komentato-riui, bet aiškus Vienybėje susivienijusiam įvairiam są-statui: Tai Juozo Tysliavos įgyvendinta nuotaika būti pla-čių liberalinių pažiūrų tauti-nės krypties laikraščiu, ne-bijančiu (net ieškančiu!) kont-roversinių, tautos reikalui gyvų temų. Kiekvienam ge-ram, doram, sąmoningam pa-triotiniam lietuviui, kuris purtosi snausti ant tautos rei-kaų, Vienybė sako: sveikas!

Komentatoriui neatškus Vienybės tikslai. Esą: "Ne-nelgia nepriklausomos Liru-vos principo, bet visą laiką sistemingai (?), šaiposi (?), iš visų (?), kurie dirba nepri-klausomai Lietuva atstatyti." Gailla, "rūpestingas" ko-mentatorius (kažin, ar Vienybė rūpestingumu sistemingumu skaito?) neįvardina jo paste-bėtos šaipymosi sistemos. Tame pačiame Aidų numeryje eina gana aštrus "pašaip-pymas" (tolygus Vienybėje

anuosyk paskelbtam) iš veiknių posėd'o Clevelande nenusekusio pareiškimo apie išėivio santykiavimą su lie-tuviu Lietuvoje. Vienybės "sistemingas šaipymasis", matyti, (jei Darbininko tikė-ti) "suakmenėjusių pozų" (Darbininko posakis, Vienybės dažnai pasiskolintas) vlikiečius jau paveikė per-siorganizuoti ideologinėmis srovėmis, nes, Amerikos pi-liečiais tapdami, iškilmingomis priesaikomis Amerikos teismams "pardavė" savo teisę atstovauti Lietuvos par-tijas.

Pavyzdžių galima prie-liuoti puslapi. Vienybė savo idėiose remiasi pažiuromis dr. J. Šliūpo, prof. M. Bir-žiškos, prof. dr. A. Macel-nos, J. Tysliavos, A. Vana-gaičio, kai kada net J. Karde-lio ir Raillos! Jei šie visi "sistemingai šaiposi" iš mūsų visuomeninių ir politi-nių silpnųjų, šaiposi ir Vie-nybė. Šaiposi — ir didžiuoja-si, nes geroje draugijoje! Gero jumo lietuviams kaip tik trūksta!

Tęsiama 7 psl.

STEBĖTOJO PASTABOS

Jei tai tiesa, be abejojimo, partija jau veiks visuomenės užpakalyje ir Lietuvoje, nes Baltijos kraštai vis būdavo pranašesni už maskvinius. Tremtį Sibire išgyvenusi, pirm atvykimo Amerikon Lietuvoje, pagyvenusi mokytoja St. Rūkienė Drauge rašo: Bendrauti su broliais Lietuvoje reikia. Ypač reikia stengtis pažinti jaunimą -- sekant rašytojų ir poetų kūrybą. Dabar Lietuvoje jau visi gyventojai gauna atlyginimus kaip valstybės tarnautojai. Draugo redakcija Rūkienės straipsniui užkorė antraštę: Baikime tą bendravimą! Turbūt, negirdėjo komedijos Nepadėjus nūr ko kasti? Ką tu baigai, nepradėta! Rūkienė ragina bendrauti, o redakcija ragina baigti? Dalykut, tinka ne žodis "bendrauti," tik "giliau pažinti."

Al Gimantas rašo: "Vilniuje susukta nauja filma Elk be polsio, skirta pavaizduoti

Čiurlionio gyvenimą. Ji visai kitokia negu ikšiam įprastos propagandinių linijų filmos. Iš privačių laišku ir iš Lietuvos spaudos sprendžiant, atrodo filma gali būti skaitoma brandžiu laimėjimu. -- Kada Amerikos lietuviams bus "veiksnių" leista tą brandžią filmą, kuolu galvon negavus, pamatyti?

"Dievo" ausis, matyti, jau pasiekė Vienybės priekaištus vlikiečiams, kad, Amerikos piliečiais tapdami parduotė brangenybę -- Lietuvos partijų atstovavimą VLK, nes Darbininko redakcija sakosi nugirdusi, būk jame "įsivaidina sąjūdis persiorganizuoti ne pagal Lietuvos partijas, bet pagal politines ideologijas: katalikų blokas, liberalų, socialistų... Kitais žodžiais, susiorganizuoti kaip senųjų Amerikos lietuvių ALTAs (kurio pinigais VLK-as ir gyvena). Darbininkas, tačiau, liūdina žvilgteria:

Čia vėl organizavimas organizuotis. Kai laikas ir energija tik tam skiriama, kai veiksniai ne iš tikrųjų veikia, bet veiksniuja. Nereikia nieko kaltinti, jei įvykiai ima per jų galvas risti." ... Plauk, plauk žuvelė -- gal rasit gilesnę vietą?

Amerikos lietuviai miršta ir dažnai palieka turto, kuri pveda arba Dievo valiai (reiškia, valstybės įstai-goms, teismams ir advokatams), arba testamentu paskirsto įpėdiniams čia ir Lietuvoje. Kai kurie palieka dalį mūsų įstaigoms, rečiau -- laikraščiams, kuriuos palikimai ypač stiprintų ir il-gintų gyvenimą. Kadangi Amerika Lietuvos inkorporavimo Sovietijon nepripažįsta, kai kurie teismai sulauko tenykdžiems įpėdiniams net testamentu paliekamus tur-tus. Dalykus patirti į Vilnių buvo nuvykęs Illinois proku-roro padejėjas, čekų kilmės Hladis, Gailla, mūsų "di-džioji" spauda Chicagoje nepaskelbė jo tikslų patyrimų.

Kadangi mūsų teisininkai serga kai kurių mūsų profesio-nalų liga -- dideliu orga-nizuotumu, bet mažu patar-navimu, nušviečiant svarbius klausimus spaudoje -- tai testamentinis lietuviams Lietuvoje palikimų klausimas pasilieka tamsoje ilgoms dis-tancijoms. Amerikos teismuose sulaukytos sumos, gali būti, jau siekia milijoną, jei ne daugiau dolerių. Kurį dieną jos pro Maskvą plauks į Lie-tuvą. Kai kurios ir dabar nu-plaukia, bet faktų, mūsų spau-doje nėra! Gal vertėtų pasirū-pinti (kol įtakos kur reikia dar turime) kad, kuomet bus atšildytas Amerikoje išaldy-tasis Lietuvos auksas, juo pirm to būtų užtikrintos teis-ėtjos pensijos mūsų diploma-tams Amerikoje, Anglijoj, Kanadoje ir Vatikane, kurie per 25 metus pasiaukojančiai gina nepriklausomos Lietu-vos reikalus.

BUVUSI LIETUVOS OPEROS solistė Juzė Augaitytė (kairėje), čia matoma su Salomėja Narkeliūnaite (viduryje) ir seseria Kazimiera Pliuskoniene, gegužės pradžioje su bičiuliais paminėjo savo 60 metų amžiaus sukaktį. Augaitytė nuo pat atvykimo į JAV 1949 m. gyvena Philadelphiaje, kur turi dainavimo studiją ir dalyvauja visuomenės veikloje.

Dešimtį mėnesių Maskvoje išgyvenęs New York Times bendradarbis rašo: "Sovietijos visuomenėje komunistų partija šlandien jau ne vadas bet atsilikėlis. Tiesa, jos politinės galios niekas neginčija, bet kūrybinio 'šišo' joje jau nėra. Nėra ir varomos jėgos. Naujų srovų pradinin-

kai jau persikėlę kitur: į profesionalių organizacijas, įvairių interesų susibūrimus ir sluoksnius, kuriuos jungia geografija (tautybė?), užima ma vieta visuomenėje ar pramonėje. Visuomenė Sovietijoje kinta ir partija jau ne jos priešakyje, bet uodegoje, ne meistrai, bet -- šiaučiai."

Iš adatų skaldo vežimą?

Atkelta iš 6 psl.

Komentatorius (vėl pavyzdžių nepateikdamas), pasakoja: "Vienybėje viskas sąmoningai nuolat suraizgoma, norint kažko pasiekti lietuviškos visuomenės drumstumu, erziniu ir viliojimu į tokį raizgyną, kokiu pastaraisiais metais pasidarė pati Vienybė." Vienas Vienybės leidėjų paliko jai siekimą būti informacijų šaltiniu. Tai buvo J. J. Paukštis. Kai Rūta Lee grįžo iš Lietuvos, J. Valaitis ir J. Stukas padarė radio interviu, kurį išspausdino Vienybė. Kardelis jį pasisavino savo N. Lietuvai -- be kredito Vienybei. Patskaitęs Vienybėje eilę anglų ir amerikiečių žurnalių recenzijas prof. Vardžio veikalo apie dabartinę Lietuvą, Darbininkas išdrožė ar ne tris pamokslus -- vėl be kredito Vienybei. Tai vien informacijų atveju

-- informacijų, kurios turėtų būti vienu mūsų spaudos šviesųjų pagrindų!

Idėjų gi atžvilgiu, veik visos idėjos, kuriomis Vienybė tariamai visuomenę "erzino" ir ramybę "drumstė," tos visuomenės jau priimtios, ar priimamos (net veiksniai!) Geras pavyzdys -- naujausias Metmenų žurnalas. Erzinimas ir drumstimas, reiškiama, išaina tautos naudai, nes neleidžia snausti ant tautos reikalų.

Būty įdomu kada nors iš Aidų komentatoriaus išgirsti cituotomis pagrįstų jo Vienybėje pastebėtų "sau prieštaramų, dviprasmybių" ir "neaiškių minčių." Dabar jis bendrybėmis ore mostiguoja, tai sunku patirti, kur jis pirštu duria.

VYT. ŠIRVYDAS

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 6 psl.

tauta kreipiama į Rytus ir rubeus. Sia prasme ir tautai skiriamos radijo programos yra sveikintinos ir remtinos.

LINKSMA PASKAITA APIE SOVIETINĖS EKONOMIKOS PROBLEMAS

I. Kaip žinome, kasmet sovietai iš kapitalistų perkasi duonos. Išėitų, kad savos neužtenka. Kodėl neužtenka? Taigi, išaiškinsim, kodėl tos duonos neužtenka ir patiekim patarimų, kurie bus daug priimtinesni už duonos prikūmą ir visokių kalbų klausymą.

Šį sudėtingą klausimą padeda nušviesti tarybinis humoristas Juozas Bulota, kurio 1961 m. Vilniuje buvo išleistas feljetonų rinkinys "Prieš plauką". Tame rinkiny, tiesa, netrūksta patarimų ir mūsų laisvini-mo veiksniams. Na, veiksniai tegul perkasi knygą, o mes eisim prie sovietinių ekonomi-nių klausimų. Atpasakosiu vieną Juozo Bulotos feljetoną.

II.

Gyveno kartą diedukas ir bobutė. Bobutė miške rinkdavo grybus, juos džiovindavo arba raugindavo ir pardavinėdavo. Gyveno gerai.

Vieną dieną iš kažkur pareina diedukas ir pareiškia, kad bobutei nepridera taip primityviai prekiauti grybais, reikia steigti gaminių realizavimo kontorą. Bobutė paabejojo, bet sutiko. Diedukas namuose įtaisė kontorą, bet kai reikėjo nešti parduoti grybus, diedukas kažkur buvo išėjęs su kontoros raktais. Pasirodė, kad tolimesnis grybų biznis jau priklausė nuo kontoros vedėjo dieduko ūpo.

Diedukas užvedė kontoros knygas, pareikalavo iš bobutės smulkų apyskaitų apie surinktus ir apdorotus grybus. Klėtėlėje įstei-

gė grybų pardavimo bazę, bobutei prisiėjo mokėti už grybų transportą iš kameros į klėtėlę.

Mato bobutė, kad iš grybų biznio nieko nebus. Tad kartą pabandė psumaišti grybų iš kontoros nukniaukti ir parduoti, bet kontoros vedėjo buvo sugauta ir apkaltinta sukčiavimu. Diedukas pasamdė sargą. Ilgainiui diedukas įsteigė tarpinį sandėlį pas kumą Mateušą. Prireikė buhalterio, paskui laborantės. Buvo apskaičiuotas baravykų nudžiūvimas ir raugintų rudmėsių nugaravimo procentas.

Kartą bobutė žiūri: su savo sėbrais diedukas sėdi už stalo, geria alų ir grybais užkandžiauja. Kad užriks ant bobutės:

-- Ko čia landžioji? Ar nematai, kad čia vyksta degustacinės komisijos posėdis?

Toliau jau vyko visai kasdieniška: vienį grybai sugedo, kitus komisijos sudorėjo. Bobutės biznis nebuvo pelningas.

III.

Iš feljetono matome, kodėl pritrūko grybų. Jei reiks išsiaiškinti, kodėl visoms tarybinėms bobutėms pritrūko mėsos, tai tiks tas pats grybų feljetonas. Tik vietoj grybų reiks sakyti, augino bobutė kiaulaitę. Neturėjo boba bėdos, bet turėjo tarybinį dieduką. O toliau jau eis visai sklandžiai: buvo įsteigtos bazės, paskirti sargai, buhalteriai ir laborantai, buvo sudarytos komisijos ir t. t. Žodžiu, buvo visko, tik nebuvo mėsos.

Tas pat ir su duona, tik kiek atvirkščiai perstatysime veikėjus: diedukas sėjo rugius, o bobutė (galėtų šiuo vardu būti vadinama ir valdanti partija) steigė prekybos bazes, skyrė sargus, samdė buhalterius ir laborantus ir t. t. Irgi -- visko buvo, o duonos reikėjo ieškoti kažkur Kanadoj ir kituose pasviečiuose.

Mes

Atkelta iš 6 psl.

džiagos ir nėra vyrų parašyti! Vėliausiu straipsniu viso pasaulio diplomatų ir politikos veikėjų skaitomame amerikiečių Foreign Affairs žurnale, prof. Vardys šitaip, "in a nutshell" pavaizduoja Pabaltijo paskutinių 25 metų politinius pergyvenimus:

Dviejų pasaulinių karų tarpsniu priklausomomis buvusias Baltijo valstybes Lietuvą, Latviją ir Estiją, dramatišku momentu kai vokiečiai paėmė Paryžių, Maskva pasijungė 1940 metų birželio mėnesį Sovietų Sąjungos respublikomis. Taip moderninę jų istoriją atgal pasukdama, Maskva jas atskyrė nuo Vakarų Europos, kurion jos savo tarptautinė politika krypo, atskirdama ir nuo tų Rytų bei Vidurio Europos tautų, su kuriomis jas jungė dauguma turėtų visuomeninių bei kultūrinių savybių. Šiuo metu įkyriausia komunistinės propagandos tema, skiriama ypač jaunesnei baltiečių kartai, yra pasakojimas, būk nepriklausomybė buvusi istorijos klaida bei iškrypimas iš likimo lemtojo buvimo Rusijos dalimi. Baltijos kraštai (Sovietų nuomone) neprivalėtų būti nepriklausomi. Jų tautinį išlikimą ir pažangą tegali užtikrinti, girdi, lenininė Sovietijos tautybės politika. Šios politikos siekimu Chruščevio laikais buvo sudaryti virinimo katilų, kuris "sukurtų vienalytę, vienos kalbos (rusų) tautą." (Tai išskėlė 1964 m. Maskvoje išleistas Isupovo veikalas Nacionalnyj sostav naselenija SSSR -- Sovietijos gyventojų tautinė sudėtis).

Vytas Valaitis iškeliavo...

EDVARDAS ŠULAITIS

Mirtis, kaip sakoma, ieškodama sau aukų, skina pačius geriausiuosius. Per trumpą laiką netekome Algimanto Mackaus, vėliau -- Vyto Valaičio. Abu dar jauni, tik peržengę 30 metų ribą, daug davę, dar daugiau žadėję.

Vytas Valaitis 1965 m. spalio 3 naktį, baigęs darbą foto laboratorijoje, motociklu išvažiavo į namus, tačiau jį niekada nepasiekė: įvykus katastrofai kelyje sunkiai sužeistas sekancią dieną ligoninėje mirė. Jo nesulaukė žmona ir 3 mažametės dukrelės.

Nemaža kartų sėdau rašyti apie šį jauną vyrą su kuriuo anksčiau vienur kitur tekdavo pabendrauti, žodį sumesti, bendrais reikalais pakalbėti. Tačiau būdavo sunku rasti rašiniui žodžių, graudu kalbėti apie mirtį to, kuris dar buvo pilnas kūrybinių jėgų, brangus ir kaip žmogus ir kaip lietuvis. Tik 34 metų amžiaus vyras ir savo profesijoje prasimušęs į geriausiųjų Amerikoje tarpą -- tai jau retas pasiekimas krašte, kur konkurencija yra pastūstai didelė ir kur tik laimės nepakanka.

AMERIKIEČIAI APIE VALAITI,

Apie Valaičio gabumus šiandien galime skaityti amerikiečių spaudoje, kuri, jo mirties proga, skyrė nemaža vietos. Štai, po ranka foto žurnalas "U. S. Camera Travel," kuris 1966 metų kovo mėn. numeryje paskyrė net 6 puslapius Valaičio asmeniui, darbams ir kūrybai atžymėti.

Čia patalpiname to žurnalo vieno iš redaktorių -- Mary Orovan rašinyje rašoma: "Po šešių metų buvimo foto žurnalistu New Yorke, jis (Valaitis) buvo vienu iš "top men" visame krašte. Jis fotografavo šimtus įžymybių -- nuo Kenedžų iki Chruščėvo, nuo Pable Casals iki Soupy Sales. Tik dvejų metų laikotarpį, kuomet jis vertėsi laisvo fotografo ("freelan-

VYTAS VALAITIS, tragiškai žuvęs praeitais metais.

cing") praktika, jis dirbo beveik visiems didiesiems žurnalams, fotografuodamas konvencijas, inauguracijas ir gražuolių rinkimus. (Paskutinis jo uždavinys buvo Miss Amerikos rinkimai, kurių nuotraukos tilpo The Saturday Evening Post lapkričio 6 d.)"

Šiame pačiame straipsnyje yra rašoma, kad Valaitis baigė foto studijas Ohio universitete 1959 metais ir 4 metus dirbo Newsweek žurnale, kaip nuolatinis foto bendradarbis. Po to jis perėjo laisvai uždarbiauti ir čia turėjo toki pasiekimą, kad dirbdavo 12-14 valandų per parą. Dažnai, jeigu fotografai turėdavo atlikti du uždavinius, jie skysdavosi persidirbimu, bet ne Vytas; Jeigu jis turėdavo tris uždavinius, jis ieškodavo ketvirto," -- taip atsiliepią jo darbo draugas.

Toliau Valaitis, jo žmonos pasakojimu, straipsnyje apibūdinamas kaip humanistas -- pasitikintis žmonėmis, nežiūrint, kas jie bebūtų. "Vytas patekdavo į karštus argumentus su kairiariais mūsų draugais lietuviais dėl antisemitizmo ir civilinių teisų," -- taip rašo minėtas foto žurnalas, remdamasis pasakojimu.

Čia dar primintina, kad Vytas Valaitis yra laimėjęs U. S. Camera žurnalo 1958 metų foto konkurse pirmąją premiją, kurią atnešusią nuotrauką padarė lankydamasis New Yorke. Ta jo nuotrauka, atžymėta "stationwagen" valzdavo du besiginčijančius, mažamečius vaikus.

SPORTAS IR ŽURNALISTIKA

Dar bestmokindamas vid. mokykloje, Valaitis pasireiškė lietuvių sportiniame gyvenime. Jis čia pasiekė gerų rezultatų lengv. atletikos srityje. Jis šių eilučių autoriui kaetais pateikdavo žinių iš sporto pasaulio, ir jomis dažnai tekdavo pasinaudoti lietuviškų laikraščių sporto skyriuose, kuriuos yra tekę redaguoti.

Taip pat jis turėdavo ir šiaip įvairių sumanymų, kas kitiems į galvą gal visai neateldavo. Kadangi vėliau jis pats studijavo žurnalistiką, tai geras suprato spaudos reikšmę. Būdamas Lietuvių Studentų Sąjungos Centro valdyboje, prieš vieną Sąjungos narių suvažiavimą Chicagoje bandė sušaukti lietuvių spaudos konferenciją ir painformuoti apie Sąjungos darbus, tikėdamasis jai, didesnės paramos. Tačiau šis jo žygis tuomet neatnešė lauktas pasekmes: nepastodė nė vienas mūsų laikraščių pagrindinių redakcijų narius, o tik daugumoje patys studentai tuomet rašinėję mūsų spaudai ir redagavę studentų skyrius laikraščiuose. Jis labai pergyveno mūsų spaudos savotišką atsilikimą, nesidomėjimą tais žmonėmis, kurie ateityje turėtų ateiti ir perimti senųjų pozicijas. Čia jis įtarė, jog senesnieji gal bijosi konkurencijos iš jaunųjų pusės ar bendrai jų lietuviškasis akiratis yra labai siauras.

Vieną iš geriausių įspūdžių Valaitis paliko per New Yorko santarpių rengtą diskusijų vakarą 1963 metų vasarą. Tuo laiku kaip tik teko New Yorke lankytis ir diskusijų išklaudyti. Čia Valaitis buvo vienas iš 4 simpoziumo dalyvių ir kas svarbiausia -- pats geriausias.

Tuomet buvo paleistas ir ryšių su tėvyne klausimas, kuris dar tada buvo labai "nešvarus" klausimas ir jo nagrinėtojai, jeigu jte kiek nors teigiamiau už juos pasisakydavo ar pripažindavo jų reikalingumą, susilaukda-

ŽINOMA AKTORĖ JULIE HARRIS fotografo Vyto Valaičio nuotraukoje užfiksuota dramatišku momentu.

vo įtarinėjimų, pravardžiamų (tas dar ir dabar kartais pasitaiko). Čia buvo labai neįprasta klausytis Valaičio išvedžiojimų, kad reikėtų net ir su velniu bendradarbiauti, jeigu iš to mums būtų naudos. Jis teigė, kad ne užsідarymu nuo kitų, ne izoliacija, bet kontaktais, žmogiško ryšio palaikymu galima atlikti gerų rezultatų. Čia Valaitis pasirodė kaip šviesus meteoras, nežiūrint, kad jo kiti ideologijos draugai dar tuomet visiškai kitaip galvojo ir aišku už tai jo nepagybrė. Jo gilus įžvelgimas į lietuvių problemas išelviijoje buvo be priekaišto akyste ty, kurie jau tada kaip tik panašiai kalbėjo, bet tik nedrįsdavo savo mintis viešai ta linkme formuluoti.

Šiandien, deja, neturime Vyto Valaičio, bet turime jo paliktus darbus, idėjas. Nors paskutiniiais metais jis negalėjo skirti daug laiko lietu-

viškai veiklai, tačiau jo pavimū (tas dar ir dabar kartais pasitaiko). Čia buvo labai neįprasta klausytis Valaičio išvedžiojimų, kad reikėtų net ir su velniu bendradarbiauti, jeigu iš to mums būtų naudos. Jis teigė, kad ne užsідarymu nuo kitų, ne izoliacija, bet kontaktais, žmogiško ryšio palaikymu galima atlikti gerų rezultatų. Čia Valaitis pasirodė kaip šviesus meteoras, nežiūrint, kad jo kiti ideologijos draugai dar tuomet visiškai kitaip galvojo ir aišku už tai jo nepagybrė. Jo gilus įžvelgimas į lietuvių problemas išelviijoje buvo be priekaišto akyste ty, kurie jau tada kaip tik panašiai kalbėjo, bet tik nedrįsdavo savo mintis viešai ta linkme formuluoti.

* Rytų Berlyne išėjo trečiasis, kiek pakeistas ir papildytas lietuvių liaudies pasakų rinkinio "Eglė žalčių karalienė" (Tie Tanne und ihre Kinder) leidimas.

* Leidykla "Liesma" latvių kalba Rygoje išleido Kazio Sajos humoristinę nuotykių apysaką "Jurgis ant stogo, Palangoj ir kitur." Knygą išvertė A. Sukovskis. Atspausdinta 30,000 egz. tiražu.

RAŠYTOJAS WILLIAM FAULKNER, kurį fotografas Vytas Valaitis buvo nutraukęs "est Point kadetu tarpe. Wm. Faulkner, jau miręs, buvo laimėjęs Nobelio premiją už vieną savo novelę.

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA
Patarnauja perkant ir parduodant namus,
apdraudimo reikaluose, užpildant taksus.
ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU
Parduoda bilietus visomis susisiekimo
priemonėmis į visas pasaulio vietas.
MONEY ORDERS.

87-09 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.

Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v.v.

WHITE HORSE

Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai
pietūs.

PRANAS BRUČAS
Savininkas

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.

Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS

LIBERTY FEDERAL Savings and Loan Association išdėstė Elena Vainiūnienė su kontrolierium Charles L. Kerber.

S. NARKĖLIŪNAITĖS NUOTRAUKOS

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION kai kurie valdybos nariai centriniėje raštinėje vieno pasitarimo metu. Šio Philadelphiaus banko vadovybė kviečia lietuvius, gyvenančius kituose miestuose, taupyti Liberty Federal Savings ir Loan Association, 204 N. Broad Street. (Plačiau žiūr. 3 ir 4 psl.)

Iš tolimųjų vakarų

JONAS KIZNIS

Šio laikotarpio rezistencija išgyvena krizę ar agoniją dėl ištvirkusios senatvės igeidžių ir slautėjimo. Jos ištvirkavimas, apnuodytas oportunistinio nuodėmės, tiek suaktyvėjęs, kad reikalauja, gundo ir vilioja į visuomeninį darbą atnešančią jaunimą pakartoti jų -- senų -- prieš septyniadešimt metų pradėtą ir nueitą gyvenimo kelią.

Dėl savo idėjinų stipenų ištvirkėliai išklydo iš įvykių orbitos, iš istorijos vėžių ir išvirto už laiko ribų į Tartarą, kur gyvenusiųjų šešėliai teslančioja. Bet tie mirusiųjų

jų požemio šešėliai savo bejėgiška ramybe stekia patraukti pas save ypatingai tuos, kurie veržiasi į savo gyvenimo kelią, nori gyventi savo laike, nori kovoti savo ginklais dėl žmogaus ir tautos idealių. Jie tegali būti kovingi ir narsūs tik savo gyvenimo kelyje.

Tokiu nerimu ir aistra banguojančios revoliucijos tikty įvadu ar invokacija Bronio Railos kalbai, kurią jis pasakė New Yorke balandžio 23 d. Carnegie Endowment salėje 85 susirinkusiems jo draugams ir priešams.

Dėl dažno mirksėjimo Dirvoje nuo Atlanto iki Pacifiko žinomas rezistentas kalbėjo kiek sujaudintas nuo blėstančių kovos gaisrų horizontuose. Jo kalba alsavo ir virpėjo rezistencinės kovos troškuliu, kuriam nuraminti, toli gražu, nepakanka erdvių Dirvos puslapių, nuvainikuojant Vliką ar paleidžiant vėjais politines partijas į visas keturias pasaulio šalis.....

Tai vis senos temos, rezistentų ir nerezistentų šimtus kartų apkalbėtos, ir ką nors naujo pasakyti buvo sunku ir svečiui iš tolimųjų Vakarų.

Tikrai, vargu ar būtų galima paneigti, kad įvairių veiksmų autoritetai yra sušvyravę; sakyčiau, tie veiksniai veiksniai vos betoleruojami. Vieno nepolitiko beveik teisinga pastaba -- Vlikas po apsijungimo išvirtęs senmergių organizacija: ten atstovaujamos kažkokios moterėlės, kažkokie sąjūdžiai, senai nustoję judėti; o atkaklūs aritmetiniai politikai, lyg termilai, baigia pagrauzti dar šioki toki į pas kai kuriuos išlikusių pasitikėjimą veiksmų. Tad, nieko nuostabaus, kad rezistentas iš tolimųjų Vakarų buvo susirūpinęs ir priekabus.

Pačioje kalbos pradžioje Bronys Raila priminė auditorijai vengrų poetės eilėraščių, kad pagrindinis herojus yra liķes krašte. Ši kilnų emigrantų teigimą dar parėmė panašiu Mykolo Biržiškos pasakymu ir BDPS deklaracija iš 1947 ar 48 metų. Ši tiesa kai kam jau buvo aiški 1940 m. po birželio penkioliktos, o kai kam ji ir dabar dar neiški ir neprimtina.

Pagal sektantinių dezertyrų doktriną tauta atstovaujama tam tikros pasaulėžiūros. Nesileidžiant šia kryptimi toliau, verta tik pastebėti, kad tokios doktrinos tėra rasinės teorijos varijantai.

Rezistentas iš tolimųjų Vakarų naujų temų nelietė, daugiau ryškino savo pozicijas žinomų problemų svarstymuose, ieškant kelio į jų sprendimą. Gal šis aplinkybė ir lėmė, kad jis kartais buvo sentimentalus ar naivus. Bet tai nedarė jo nesimpatišku, o tik užuojautos vertu rezistentu....

Taigi, prelegentui nebuvo lemta išvengti bendradarbiavimo klausimo. Tai kerštingų demagogų, snobų, defetistų ar dezertyrų "problema."

Kaip pats žodis sako, bendradarbiavimas yra sutartinis ar nesutartinis darbas bendram tikslui siekti. Lietuvoje gausu žmonių, kurių siekimai sutampa su troškimais didelės dalies lietuvių, gyvenančių ne Lietuvoje.

Šiems istorinių įvykių atskirtiems būtina bendradarbiauti. Problema yra, kaip bendradarbiauti? Dažnai mes ir bendradarbiaujame, to nežinodami ar neprišpažindami. Gi bendradarbiavimo būdų reikia ieškoti atkakliai

ir nepaliaujamai. Į reksnių šukavimus neverta kreipti dėmesio: šuns balsas į dangų neina.

Akimirkų gamintojas linkęs bendradarbiauti tik su pagrindžiu. Į Lietuvą jam nebūtina skristi, nes esą ir daugiau būdų patirti, kas ir kaip vyksta Lietuvoje. Aišku, kiekvienas yra laisvas pasirinkti rezistencinius metodus ar būdus susipažinti su dabartine Lietuva. Tik pastebėtina, kad būtų prasminga, kilnu ir logiška pripažinti tokią pat laisvę ir kitiems.

Rezistentas iš tolimųjų Vakarų, nekeldamas naujų temų, vis užkliudydavo jau žinomas ir aptartas. Jam net nepavyko sulaikyti savo kritikos Pegaso, neužpuolus šūkio "Veidu į Lietuvą." Šio šūkio kritika yra tipiškas tendencijos pavyzdys, kai gyva, aktuali ir teisinga sugestija ateina "ne iš ten, kur reikia, iš kur ji nepageidaujama." Priekaištai šiam šūkiui dėl jo nelietuviškumo yra arba įtartinas lietuvių kalbos mokėjimas arba nesuvaldomas apmaudas, prašiveržęs diskriminatoriaus žodžiais.

Šūkio "Veidu į Lietuvą" kritikai dar bando aiškintis, kad ši trumpa ir tiksli politinė formulė -- pradėjusi naują etapą emigrantų veikloje -- jiems kažką primenant, kas nesiderina su jų sampratoma...

Sunku ką nors pasakyti dėl tokios kritikos, gal tik kritikai patartina, kad jie pasižiūrėtų į save ir pasistengtų įsivaizduoti, ar jie patys savimi sau ko nors neprimeina?...

Rezistentas iš tolimųjų Vakarų nebuvo toks kovingas ir smogiantis kaip anais laikais, kai jis kovėsi su Vienybe. Puolė jis tada ant Vienybės kaip meška ant dūmų. Rezultatas anų kautynių buvo toks, koki mes dabar matome. Gi Didžiojo New Yorke liaudis, įvertindama rezistentų epinį žygi, buvo pradėjusi dainuoti;

Jaunas ir gražus Stasys, Nemažiau gražus Bronys Užsi puolė Salomėją, Kam ji Vilniun važinėja; Kam ji rašo, kaip nereikia, Per mažai kolūkius keikia Ir be Santarvės leidimo Daugėl filmų prigaimo.

Bronys Raila savo kalba labiau apibūdino patį save negu politinę situaciją, kuri pagrindinių tendencijų ir judėjimo krypties rezistentui nepamirština nė pusvalandžiui, nes toje įvykių raidoje yra ir Lietuvos likimo kelias.

* INŽ. ZENONAS ir GIEDRĖ MERECKIAI, iki šiol gyvenę Chicago, Ill., persikėlė į Kaliforniją ir įsikūrė Oxnard, Calif., kelios dešimtis milijų nuo Los Angeles. Šie jauni ir veiklūs žmonės, nors ir nearti gyvendami, tuoj susirado savus žmones, Los Angeles.

SKAITYTOJŲ DĖMESIUI!

VIENYBĖ reiškia padėką visiems skaitytojams, atnaujintiems savo prenumeratą 1966 metams, taip pat už aukštas laiškrasčių paremti. Bet dar daug skaitytojų už prenumeratą nėra atsilyginę, ir pakartotinai prašome nedelsti prenumeratą apmokėti.

ATPIGINTOS GARSIAUS AUTOMOBILIO "MOSKVIČ" MODELIO KAINOS

V/O Vneshposiltorg yra malonu pranešti, kad nuo balandžio 20, 1966 "MOSKVICH-408" automobiliui kainos yra žymiai sumažintos.

"MOSKVICH-408" bus parduodamas kaip dovana jūsų giminėms Tarybų Sąjungoj tik už \$1,954.88.

"MOSKVICH 408-E" su keturiais prožektoriais - šviesomis gali būti pristatytas už \$2,172.09.

"MOSKVICH-408 yra keturių-penkių sėdynių, keturiomis durimis, Motoro pajėgumas 50 arklio jėgų. Greitis 120 kilometrų per valandą. Su 6 ir 1/2 litro benzino važiuoja 100 kilometrų. Yra įrengti šildytuvai, radijo priimtumas, langų šveitėjas ir dvi šviesos -prožektoriai.

"MOSKVICH-408" bus pulki, gerai apgalvota, praktiška ir patvari dovana giminėms. Būkit tikri pasinaudoti šia nepaprasta proga nupirkti "MOSKVICH-408" nauja žymiai numažinta kaina.

V/O Vneshposiltorg jums siūlo "MOSKVICH-408" pristatyti jūsų giminėms - BET KURIOJE TARYBŲ SĄJUNGOS DALYJE.

UŽSAKYMAI minimiems automobiliams turi būti įteikti tiesiog per PODAROGIFTS INC., vienintelę V/O Vneshposiltorg atstovybę Jungtinėse Valstybėse. RAŠYKITE AR VIZITUOKITE MUS ar bet kurį mūsų atstovą arba skyrių BET KUR Jungtinėse Valstybėse. Valstybėse.

Podarogiffts, Inc.

220 PARK AVENUE SOUTH (corner 18th Street)

New York, N. Y. 10003. Phone 212 - 228-9547

* VALAIČIŲ ARLINGTON restorane Kings Co. American Legion orkestras, kuris kiekvienais metais Arlington kariškose kapinėse pagerbia žuvusiųosius Amerikos karius, šia gegužės 22 d. jau keturiolikti metal, sustos pietų ir alučio.

* VILIJĄ BUTKŪTĖ, neseniai sulaukusią 16 metų amžiaus sveikino ir apdovanojo Pranas ir Bronė Spūdžiai.

* VIKTORAS MISEVIČIUS, siuvėjų 54 lokalo sekretorius buvo sunkiai susirgęs. Neseniai grįžo iš ligoninės ir dabar gydosis namuose.

Lietuviai Advokatai

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
Brooklyn 8, N. Y.
Tel. AP 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
Jackson Heights, N. Y.
Tel. NEWton 9-6620

Lietuvoje išleido Enciklopediją

Ilgai laukiamos MAŽOSIOS LIETUVIŠKOSIOS TARYBINĖS ENCIKLOPEDIJOS I tomas, apimęs raidės A -- J jau išspausdintas.

Tai nepaprastai svarbus leidinys lietuvių kultūros istorijoje. Leidžiama MAŽOJI LIETUVIŠKOJI TARYBINĖ ENCIKLOPEDIJA teikia gausybę žinių Lietuvos istorijos, geografijos, ir ekonomikos klausimais.

MLTE I tomas apima straipsnius nuo pirmosios abėcėlės raidės iki Jūžinto ežero. Versdami puslapį po puslapio, randame daug personalijų -- įvairių laikų žymių mokslo ir visuomenės veikėjų, rašytojų, menininkų biografijų su trumpais jų veiklos ir reikšmės įvertinimais. Čia pat miestų, kaimų, miškų, ežerų, piliakalnių, upių ir upelių aprašymai.

Paleistos atskiros mokslo šakos, kurios nagrinėjamos liuanistiniu požiūriu; kiek ir kaip viena ar kita mokslo šaka, viena ar kita socialinė doktrina pasireiškė Lietuvoje, kiek lietuvių mokslo žmonės prisidėjo prie jos nagrinėjimo, populiarinimo arba vystymo.

Siame tome skaitytojas randa plačiai aprašytus tokius miestus, kaip Alytus, Anykščiai, Biržai, Joniškėlis, Joniškis, Jurbarkas, ir eilę mažesnių miestelių.

I tomas pateko didžiausi respublikos teatrai -- Akademini dramos ir Akademini operos ir baleto teatrai; duota jų teatrų istorinės apybraižos ir repertuarai nuo pradžios iki 1964 metų.

Iš kitų didesnių straipsnių paminėtini: Architektūra, Baudžiava, Bibliografija, Bibliotekos, Buržuazinis nacionalizmas, Dailė, Drama, Ellėdara, Feodalizmas, Gyvenamieji namai, Grafika, Grybai, Humanizmas, Inžinieriai, Istorija ir kt. Dauge-

lyje tų straipsnių pateikta naujos, niekur neskelbtos medžiagos -- autoriai atliko mokslinį tiriamąjį darbą.

Atitinkamai vietos skirta lietuvių literatūrai. Didesni straipsniai -- J. Avyžiui, J. Baltušui, A. Baranauskui, J. Biliūnui, K. Borutai, Butkų Juzei, P. Cvirkaui, S. Daukantai, K. Donelaičiui, L. Girai, A. Gudaičiui-Guzevičiui, K. Jakubėnui.

Nemaža vietas užima lietuvių kalbos ir lietuvių kalbotyros klausimai. Skaitytojas randa kruopščiai parengtus straipsnius: Abėcėlė, Baltisai, Baltistika, Baltų kalbos, Būdvardis, Daktavardis, Gramatika, Įvardis. Informuojama apie kalbininkus J. Balčikonį, K. Būgą, J. Jablonskį, K. Jaunų, A. ir J. Juškas. Kadangi lietuvių kalbą įvairiais laikais tyrinėjo ir tebetyrinėja kitų tautų lingvistai, enciklopedijoje pateikta žinių ir apie kitų tautų kalbininkus, nusipelnčius lietuvių kalbotyrai. Jų tarpe: A. Becenbergeris, K. Benzė, K. Brugmanas, V. Falkenhainas, E. Frenkelis (vokiečių), J. Biduenas de Kurtenė (lenkų), T. Bulygina, F. Fortunatovas, V. Ivanovas (rusų), J. Endzelynas (latvių), K. Falkas (švedų).

Bibliografiškai nušviesti lietuvių literatūros ryšiai su kitų tautų literatūromis. Duodama žinių, kurie užsienio rašytojai išversti į lietuvių kalbą ir kurie lietuvių autoriai išversti į kitų tautų kalbas. Šiuo požiūriu pateikti įvairaus dydžio straipsniai apie anglų, armėnų, azerbaidžaniečių, baltarusių, bulgarų, čekų, danų, estų, gruzinų, italų, ispanų, Jungtinių Amerikos Valstijų literatūras.

Palyginti plačiai atstovaujama periodinė spauda. Skaitytojas randa informacijų beveik apie visus Lietuvoje ir užsienyje išėjusius lietuvių

kalba laikraščius ir žurnalus. Aprašomi ir svarbesnieji periodiniai leidiniai kitomis kalbomis, ypač susijusieji su liuanistika.

Be apibendrinamųjų straipsnių apie dailę, teatrą, auklėjimą, informuojama apie žymesnius teatralus, dailininkus, muzikus, pedagogus. Turiningi straipsniai apie M. K. Čiurlionį -- muziką ir dailininką, apie kompozitorius J. Bendorių, B. Dvarioną, J. Juzeliūną, teatralus -- E. Bindokaitę, M. Chadaravičių, V. Dineiką, K. Glinškį, J. Grybauską, R. Juknevičių, dailininkus -- A. ir P. Aleksandravičius, A. Gudaitį, V. Jurkūną, pedagogus J. Ambrašką, A. Busilą, J. Geniušą, A. Jakučionį. Be to, aprašyta daugelis jaunesnės kartos kultūros ir meno veikėjų, ir pedagogų, pateikiama žinių beveik apie visus mokslo kandidatus.

Enciklopedijos medžiaga pateikta populiariai. Leidinys gausiai iliustruotas, jį puošia vienspalvės ir daugiaspalvės iklijos. Žodžiu, "Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija" -- didelė pagalbiniškė klekvienu.

Netrukus bus atiduotas į spaudą ir II tomas, apimęs raidę -- P.

J. BŪTĖNAS

* Tarptautinio tautosakos informacijos biuletento Proverbium, kurį leidžia Suomų literatūros draugija, paskutiniame numeryje (nr. 4) išspausdintas lietuvių kalbos ir literatūros instituto vyr. mokslinio bendradarbio, filologijos mokslo kand. K. Grigo straipsnis, kuriame peržvelgiama lietuvių liaudies patarlių bei priežodžių rinkimo, skelbimo ir tyrinėjimo istorija.

ANDRIUS TRANAVIČIUS, neseniai grįžęs Lietuvon, vaikštoja Vilniaus gatvėmis. Amerikon jisai buvo atvykęs pas dukrą Birutę Paprockienę, bet nei metų neišbuves išvyko atgal į Lietuvą.

ŠŪVIS Į NETIKRĄ TAIKINI.

Elta ir mūsų spauda kariakuriškai išpūtė Justo Paleckio "sustikimą" su lietuvišiais studentais Australijoje, o iš Juratės Reizgytės apgavikiškai išgauto J. Paleckio atografo padarė ekstraherotišką žygi, nors apgavystė joku atveju nėra nei dorybė nei žygdarbis.

Kad lietuviškai studentai demonstravo už Lietuvos nepriklausomybę, tai tvarkojir pagirtina, bet kad burnoje prieš Justą Paleckį, tai tuo tik nukreipė savo manifestaciją į netikrą taikinį, kuris rekošėtaivo į demonstrantų tėvus.

Studentai J. Paleckį iškoliojo išdaviku, žmogžudžiu, o šis atsikirto, nurodydamas, kad į Australiją emigravo daug hitlerinų bendradarbių, karo nusikaltėlių -- saugumo ir viešosios policijos tarnautojų, kurie formaliai laikomi Hitlerio bendradarbiais.

Elta ir mūsų spauda džiaugiasi, kad lietuvių studentų ketksmus J. Paleckio adresu Reuter žinių agentūra paskleidė po visą pasaulį, bet nuryli, kad ta pati agentūra bei "pasaulinė" spauda pakartojo Paleckio epitetus, prisegtus lietuviams Hitlerio bendradarbiams genocido srityje, tad iš tų abipusių apsikolijimų, apsikolijimų Lietuvos vadavimui jokios naudos nėra, o Elta tai pūčia į trimitą iš visos savo jėgos lyg tai būtų pasaulinės reikšmės įvykis, nuo kurio pareis Lietuvos ateitis.

Justas Paleckis, kaip lietuviško pykčio objektas, yra

netikras taikiny, nes jis okupanto į Lietuvą nekvietė, o tik skaitėsi su įvykstu faktu. Ne J. Paleckis, o greičiau A. Smetona ir A. Merkys kalti Lietuvos pasidavimu be pasipriešinimo, bet ir jų atžvilgiu galiojo vieno prancūzų filosofo aforizmas: "Aplinkybės -- per didelės, o žmonės permaži"...

Formalus J. Paleckio prašymas įjungti Lietuvą į Sovietų Sąjungą nebuvo lemiamos reikšmės. Jei jis ir nebūtų to prašymo pasirašęs ir jis protestuodamas būtų sau padaręs charakterį, tai dėl to Lietuvos likimas nebūtų buvęs kitoks, tad pykti, burnoti prieš tą savo tautietį yra visai beprasmiška ir net juokinga; lyg kad Lietuvai būtų geriau, jei Maskva J. Paleckį pakeistų koku Gudaičiu-Gurevičium. Pagaliau nebūkime naičius ir nemanykime, kad J. Reizgytės apgaudė išversianti Justą Paleckį iš jo užimamo posto.

JOTGIS

* Vilniuje lietuvių kalbos ir literatūros instituto Tautosakos sektorius praeitais metais užbaigė didelį ir svarbų darbą -- sudarė lietuvių liaudies dainų katalogą. Tai kartoteka, apimanti apie 300,000 dainų te' stų užrašymų ir daugiau kaip 45,000 jų melodijų. Iš katalogo matyti, kad savarankišky, vis kitokių dainų esama daugiau kaip 10,000.

Amerikietės Lietuvaitės Filmas Apie Lietuvą

Pamatykite šį įspūdingą filmą; žinokite, kaip atrodo Tarybų Lietuva

Advokatė Stefanija Masytė iš Detroit, Mich. Rodys šį Filmą

Advokatė Masytė lankėsi Tarybų Lietuvoje 1965 metais ir nufilmavo garsųjį "Dainų ir Šokių Festivalį," kuriame skaitlingai dalyvavo ir amerikiečių lietuvių, kaip turistų ir dainininkų.

Kviečiame vietinius ir iš apylinkės dalyvauti.

Įvyks šeštadienį
Gegužės 28, 1966

Pradžia 7-tą val. vakaro

Įėjimui auka -- \$1 asmeniui

SCHWABEN HALL

474 Kniekerbocker Ave.

Brooklyn, N. Y.

WINTER GARDEN TAVERN Inc.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

(Ridgewood)
Telefonas EV 2-6440

SALE VESTUVEMS
ir kitokioms pramogoms.
Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis
kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

SPORTAS

Edvardas Sulaitis

Palyginus su kitų sričių literatūra, sporto leidiniai dabartinėje Lietuvoje yra ne-gausūs. Tad su įdomumu imame į rankas kiekvieną iš ten ateinančių leidinių iš sporto srities. Vienas iš vėliausiųjų mus pasiekusių tokių leidinių yra "Krepšinis ir krepšininiai" knygutė, kurią parašė žinomas krepšinin- kas Stasys Stonkus ir žurnali- stas, ilgametis Lietuvos krepšinio federacijos narys, Vytautas Kazakevičius.

Ši knygutė, turinti 100 numeruotų puslapių, pateikia labai daug informacijų, kurių išėivijoje mums labai trūks- ta. Čia aprašoma apie lietu- vių krepšinį nuo jo pirmųjų dienų iki šio laiko. Randame nemaža medžiagos apie prieškarinius laikus, nors daugumas aprašymų sukasi apie pokario metus, kuomet krepšinis Lietuvoje suzydėjo labiau negu bet kada.

Yra minimi Lietuvos krepšinin- kų laimėjimai 1937-1939 metų Europos pirmeny- bėse, Lietuvos tautinė olim- piada 1938 metais ir kiti įvy- kiai. Be didesnių simpatijų rašoma apie Amerikos lietu- vius krepšinin- kius, kurie pa- dėjo Lietuvai laimėti Euro- pos čempionatuose.

Apie krepšinio pirmuosius žingsnius Lietuvoje knygutėje taip rašoma: "Krepšinio gim- mimo Lietuvoje data -- 1922 m. balandžio 23-oji. Tą dieną įvyko pirmos oficialios rungtynės tarp Kauno rinktinės ir LFLS (Lietuvos Fizinio Lav- ninimosi Sąjungos) koman- dos. Pirmaisiais krepšinio atsiradimo metais Lietuvoje buvo dvi vyrų ir dvi moterų komandos, 35 žaidėjai ir vie- na sporto aikštelė. Per metus tesužaistos -- aštuonerios rungtynės. Beje, iš pradžių krepšinyje aktyviau reišėsi moterys. Jos ir surengė pir- mąsias Lietuvos pirmenybes, kuriose dalyvavo ... dvi kom- andos, Čempionės -- LFLS žaidėjos. 1923 m. moterys tebe pirmavo: jų komandų buvo 24, tuo tarpu vyrų -- 18. Moterys žaidė 41 rungtynes, vyrai -- 29. Pirmenybes emė rengti ir vyrų komandos. Žai- dė moksleiviai. Jau buvo apie 300 krepšinin- kų ir 5 aikšte- lės."

Plačiausiai iš prieškarinių laikų krepšinin- kų yra apibū- dinamas Pranas Lubinas, ku- ris yra vaizduojamas ir nuo- traukoje iš 1938 m. Lietuvos tautinės olimpiados. Apte jį čia tarp kitko yra sakoma:

"Žaidė jis ir turėdamas dau- giau kaip 40 metų amžiaus. Devynis kartus rinktas į ge- riausią JAV rinktinę (All- American), P. Lubinas ne- sunkiai išpopuliarėjo per Europos pirmenybes -- jis buvo vienas iš tų, kurie pra- dėjo labai aukštų žaidėjų ple- jadą pasaulio krepšinyje. Neatsitiktinai aukšti krepši- nin- kiai pas mus buvo įgiję 'lubinų' vardą. Po karo jis, likęs svetimas lietuvių liau- džiai, beje patalkininkaudavo Amerikoje įsikūrusių nacio- nalistų antitarybinei propo- gandai."

Šis paskutinis teigimas apie Lubiną vargu ar yra tikslus, o be to jis nieko bendro nebeturi su sportine veikla. Jeigu šios ir kitų pa- našių vietų būtų išvengta, knygutės vertė dar labiau pa- kiltų.

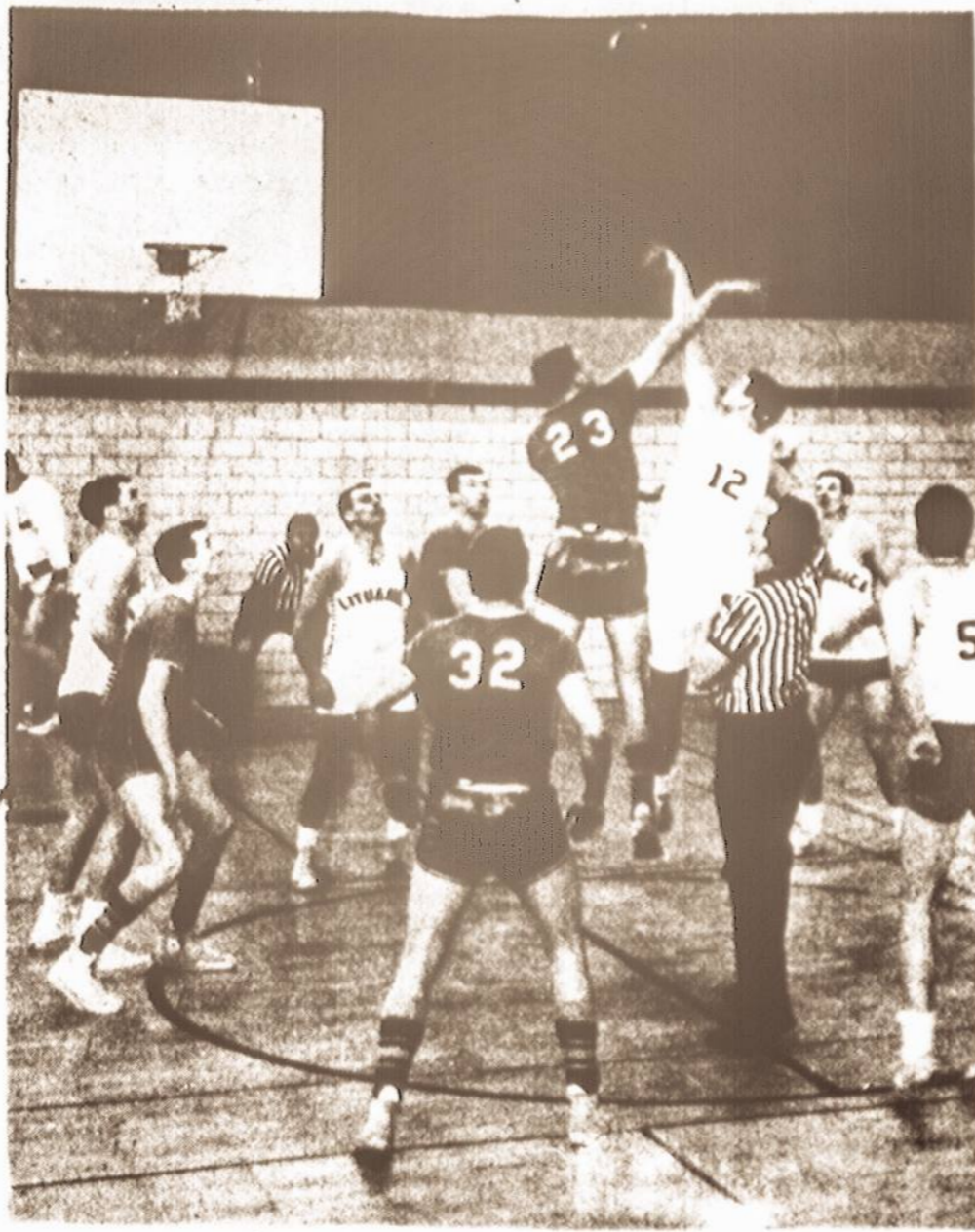
Knygutėje taip pat yra mi- nimai: V. Kulikauskas, Z. Pu- zinauskas, V. Lesčinskas, V. Norkus, V. Andriulis (pagrin- dinė 1940 m. Lietuvos rinkti- nės sudėtis), S. Butautas, V. Dzenis, K. Petkevičius, J. Lagunavičius, J. Kliškauskas, V. Serčevičius ir kiti vėles- nių laikų žymesnieji Lietuvos krepšinin- kiai.

Yra įdomūs knygutės prie- dai, kuriuose sužymėti Lie- tuvos krepšinin- kais pasaulinė- je arenoje. Jų tarpe randame suminėtas ir 1937 m. ir 1939 m. Europos čempionų pavar- des.

Knygutė yra gausiai ilust- ruota. Ilustracijų tarpe yra ir Kauno Aušros gimnazijos krepšinin- kų penketukas (1923 m.). Ją išleido leidykla mintis 1966 m. Vilniuje.

Kronika

* CHICAGOS Lituanicos fut- bolininkai "major" lygos pirmenybėse turėjo patirti dar du pralaimėjimus. Juos nugalėjo Norvegian-Ameri- can vienuolikė 5:1 ir Schwa- ben 7:2. Tad po 4 susitikimų Lituanica tebeturi 2 taškus. Atrodo, kad Lituanica tik- riausiai teks atsisveikinti su "major" divizija šių metų pabaigoje. Tik neaišku, ar lietuviai užims paskutinę ar priešpaskutinę vietą. Bet ka- dangi iškrenta dvi komandos, tas nėra labai svarbu. Kiek geriau sekasi Lituanicos rez- zervui, kuris po 4 rungtynių turi 5 taškus (du laimėjimai ir lygiosios).

MOMENTAS iš S. Amerikos liet. vyrų krepšinio varžybų balandžio 16 d. Chicagoje. Žaidžia dvi Chicagos koman- dos - Lituanica su Neolituanois. Rungtynės aukšta pa- sekme laimėjo Neolituany penketukas.

* HAMILTONO KOVO ir Londono Tauro, dviejų Kana- dos liet. krepšinio komandų susitikimas, įvykęs Londone, Ont. baigėsi hamiltoniečių pergale 101:42. Laimėtojų komandoje žaidė: Blekaitis, Vinerskis, Stankus, Dervai- tis, Breichmanas, Beniušis, krepšinin- kiai.

* V. NESUKAITYĖ, Kanados lietuvaite, renka pergalės vieną po kitos, Toronto mies- to stalo teniso pirmenybėse ji laimėjo I vietą moterų klasė- je ir taip pat vyrų C klasėje.

* TORONTO VYTIES sporto klube aktyviai reišėsi gol- fininkai, kurie yra numatę šiemet praveisti mažiausiai dvejus golfo pirmenybes.

* LAIMA BALAIŠYTĖ, Lie- tuvos stalo tenisininkė, su Šov. Sąjungos komanda žaidė Europos pirmenybėse Londone, Anglijoje, kur Šov. Sąjun- gos rinktinė užėmė II vietą. Ji taip pat rungtyniavo ir in- dividualinėse Europos pir- menybėse. Moterų vieneto klasėje ji pateko į aštuntfi- nalį, bet vėliau pralaimėjo ir iškrito.

* PO ILGESNĖS pertraukos vėl žadama leisti Sporto laik- raštį išėivijoje. Jo redakto-

riumi vėl pakviestas sporto žurnalistas Kęstutis Čerke- liūnas. Pirmasis numeris žada pasirodyti šių metų bir- želio mėn. Tokį žygi reikia sveikinti ir naujai atgimstan- čiam Sportui reikia palinkėti sėkmės!

JUOKINGA

- Ar tai tu, mieloji? Gal pažiūrėtum ar aš nepalikau savo šautuvo priemenėj?

MILIJONIERIAUS TROŠKIMAS

Du benamiai vėlai naktį kal- basi parke.
- Ką tu darytum, jei staiga pasijustum esąs milijonier- ium?
- Liepčiau parkuose ant vi- sų suolų įtaisyti pagalves.

PASIRINKIMAS

Amerikietis prieš operaci- ją klausia chirurgą.
- Kiek aš jums turėsiu su- mokėti?
- 500 dolerių.
- Taip brangiai?!
- Galite kreiptis į kitą chirurgą. Tada jūsų įpėdi- niams teks sumokėti dvigu- bai daugiau.

HOLLYWOODE

-- Kaip praėjo tavo vestu- vės!
-- Puikiai! Kaip visada.

L Aidotuvijų Direktorijai

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEWey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuvėms Tel. EVERgreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JUOZO GARŠVOS

Laidojimo Įstaiga

231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EVERgreen 8-9770

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

GERIAUSIAS

Insurance ir Real Estate

PATARNAVIMAS PAS

John Orman Agency

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas Virginia 6-1800

Skaniausia lietuviška

duona gaunama

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Sav.

PYRAGAI VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS

Pristatome į namus prašome telefonuoti: STagg 2-5938

36-40 Stagg Street Brooklyn 6, N. Y.

VIENYBĖ

MARGUČIŲ BALIUJE

LDS 7 SKYRIAUS MARGUČIŲ BALIUJE balandžio 30 d. Pr. Bruco White Horse Pastorane Woodhavene, N. Y. Iš k.: V. Kalvelis, Bronė Spūdienė ir J. Buivydas, skyriaus vadovai, margučių konkurso laimėtojus apdovanojė premijomis. Toliau (dešinėje) matyti vienybietis V. Zaveckas.

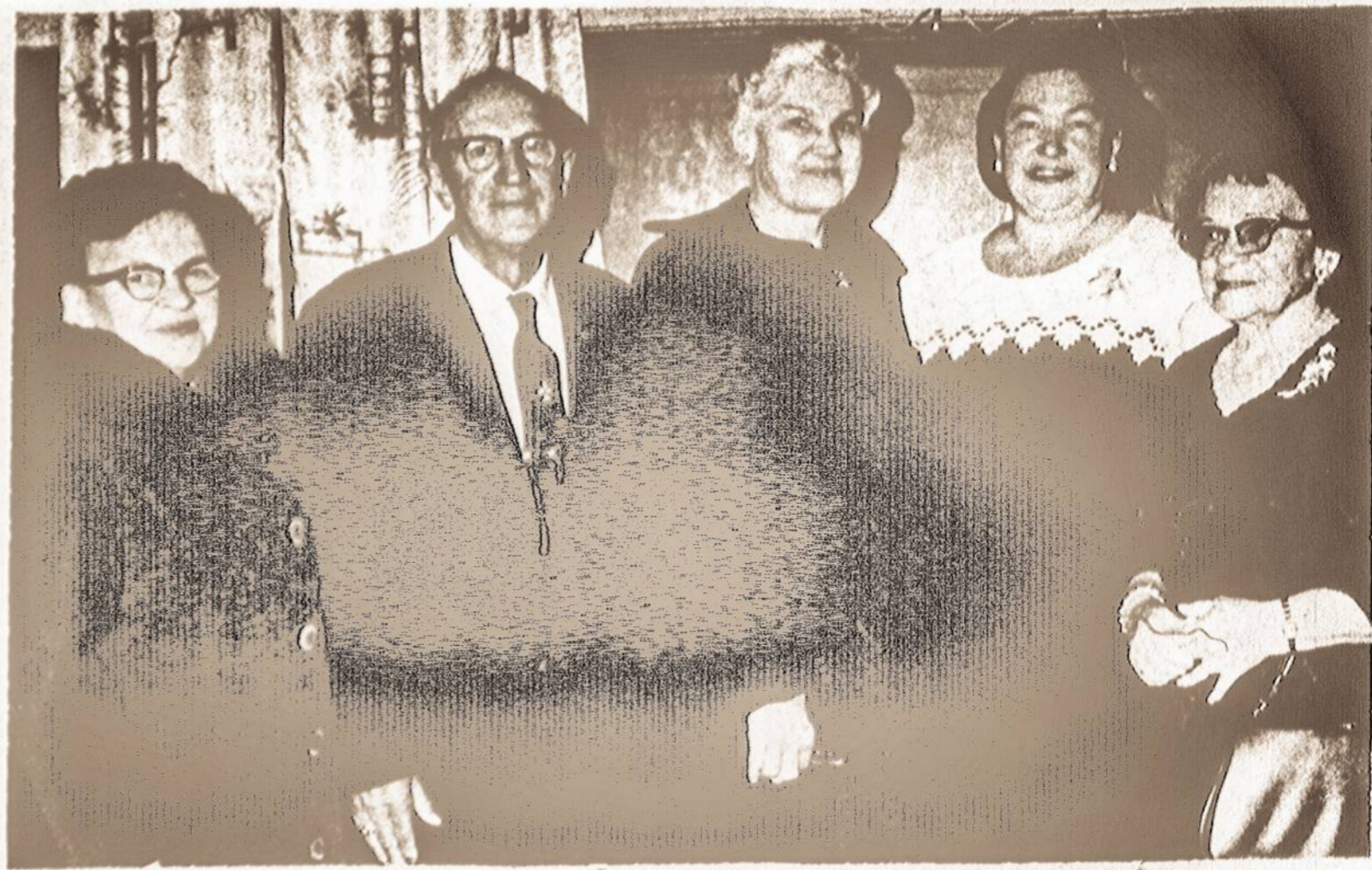
ADVOKATAS S. BREDEŠ, LDS 7 skyriaus pobūvyje pravedęs programą ir V. Tysliavienė, sveikinusi dalyvius.

DAIL. NATALIJA JASIUKYNAITĖ (viduryje) su Antanu ir Lilija Šateikais. Jasiukynaitė laimėjo pirmą premiją už savo margutį.

S. NARKĖLIŪNAITĖS NUOTRAUKOS

* LIETUVIŲ SPAUDOS-KLUBAS ir SLA penktoji apskritis birželio 4 ir 5 dienomis ruošia dviejų dienų išvyką į SLA vasarnamį, 155 States Ave., Atlantic City, N. J. Norintieji vykti prašomi registruotis iki gegužės 31 d. pas org. A. S. Trečloką, tel. 201-675-3925. Bendri pietūs bus šešt. birž. 4. Kellonė busats į abi puses \$6,85.

LDS 7 SKYRIAUS MARGUČIŲ BALIUJE bal. 30 d. dalyvavo daug vienybiečių. Nuotraukoje (iš k. į d.) Petraitienė, J. Jakaitis, T. Klimienė, M. Diržienė ir Jakaitienė. Pobūvyje dalyvavo apie 100 svečių.

* PRELATUI JONUI BALKŪNUI geg. 29 d. sukanka 40 metų kunlgystės ir 33 metal klebonystės sukaktis. Viešp. atsimainymo par. Maspeth tą dieną 11 val. ryto sukaktuvinėnkas atlaikys iškilmingas mišias, o pamokslą pasakys tėvas Juvenalis Liauba, O. F. M. 2 v. p. p. parapijos draugijos ruošia banketą su dainų ir kalbų programa. Asmeniui įžanga \$7,50.

* BENEDIKTAS ŽIOGAS iš Springfield, Ill., lankosi Brooklyne pas savo pussešerę Julijoną Terebelzenę, gyven. 180 Hale Ave., Brooklyne. Jis New Yorke susitinka su keliais draugais, kurie išliko gyvi iš Guadalcanal kovų II Pas. karo metu. Ta proga svečias aplankė ir Oną ir Joną Valaičius, Terebelzenės kaimynus.

* FILATELISTAI LIETUVIAI New Yorke išleido biuletinį. Aprašoma lietuviški ir kiti pašto ženklai, kainos, pateikiama filatelijos žinių. Sureduotas Walter E. Norton iš Philadelphijos ir filmininko Kazio Matuzo iš Richmond Hill, N. Y.

* MAIRONIO MOKYKLOS susirinkime, pirmininkaujant K. Kudžmai, mokyklos vedėja E. Ruzgienė pranešė apie mokslo lygį, metų baigimą, abiturientų išleistuves. Kitiems metams bus ieškoma vietos Woodhavene, N. Y., nes par. patalpos, kur mokykla buvo prisiglaudusi per 14 m., smarkiai nukentėjo gaisro metu.

* MAŽOJI DAINŲ ŠVENTĖ įvyksta Elizabethport, N. J. bal. 21 d. Lietuvių Laisvės salėje, 269 2nd St. Pradžia 7:30 val. vak. Dalyvauja Philadelphijos Lietuvių Tautinis Ansamblis, vadovaujamas L. Kaulinio, Brooklyno Operetės choras, vad. Vytauto Strolios, Rūtos Ansamblis vad. Algirdo Kačanausko ir Elizabetho šv. Petro ir Povilo liet. parapijos choras, vad. V. Mamačio. Jungtinis choras išpildys trečiosios Dainų šventės (įvykstančios Chicagoje) repertuaro dainas. Po programos bus šokiai, veiks užkandžių ir gėrimų bufetas.

* ROBERT AMBROZAITIS iš Richmond Hill, N. Y. šešias savaites praleido Floridoj. Daugiausia buvo St. Petersburg ir Tampa. St. Petersburg gyvena jo motina Ona Norkus-Ambrozaitienė, seserys Juozapina Ballas-Zalkowska ir Bella Hill.

KAI MOTINA SUSITINKA SU SŪNUMI... Vydmantas Vileniškis, kuris dabar atlieka karinę prievolę, Motinos Dienos proga aplankė savo motiną Elvirą Vileniškiene. Jo tėvas - Aug. Vileniškis, žinomas veikėjas Brooklyne.

SVEČIAI ARLINGTONO RESTORANE: (iš k.) vienybiečio Vinco Vyšniaus sūnus Vincentas iš Merrick, N.Y., Arlingtono restorano savininkas Jonas Valaitis ir apdraudos ir real estate atstovas J. Vasiūnas. Vincentas Višnius, 26 metus išstarnavęs laivyne, dabar dirba Merrick, N. Y. mokyklų civilinėje tarnyboje, kaip globėjas.

* B. VYLIAUDAS skaitys paskaitą Jersey City LB skyriaus dešimtmečio minėjime, kuris bus gegužės 14 d. liet. Laisvės salėje, Elizabethport, N. J. Pradžia 7 v.v.

* FRANK RYMKIEWICZ, miręs gegužės 7 d. buvo pašarvotas Stephen's laidojimo įstaigoje (26-01 Pitkin Ave., Brooklyne) ir po pamaldų Karalienės Angelų bažnyčioje gegužės 10-d. buvo palaidotas Long Island National kapuose.

* KESTUTIS MIKLAS Long Island mokyklų apylinkės išrinktas Audžeto komiteto pirmininku. Kviečiamas kandidatu į Oyster Bay, L. I. miesto patarėjus. Šiuo laiku yra Nassau apskr. Grand Jury narys ir Bethpage Civic Assn. valdyboj.

* VIENYBĖS SKAITYTOJAI maloniai prašomi nepamiršti atnaujinti prenumeratą.